

Insolvens- och utsökningsrätt

Sammanfattning

Utskottet föreslår två tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden som rör ändrade regler för handräckning av otillåtna bosättningar samt fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter.

- Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär att fastighetsägares möjligheter till handräckning av otillåtna bosättningar förbättras.
- Regeringen bör se över möjligheten att skärpa lagstiftningen mot fordonsmålvakter.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden som gäller bl.a. skuldsanering, budget- och skuldrådgivning, löneutmätning, åtgärder mot överskuldsättning och preskriptionsavbrott.

I betänkandet finns tolv reservationer (S, M, SD, MP, C, V, L, KD).

I två reservationer (S, MP, V) föreslås att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande till regeringen.

Behandlade förslag

Ett sjuttioal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2015/16 och 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Ändrade regler för handräckning av otillåtna bosättningar	7
Skuldsanering	12
Budget- och skuldrådgivning	16
Löneutmätning	19
Åtgärder mot överskuldsättning	21
Företagsrekonstruktion och skuldsanering för företagare m.m.	24
Preskriptionsavbrott	28
Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter	30
Försäljning av utmätt egendom i allmänna mål	32
Arbetsgivarintyg vid konkurs	34
Reservationer	36
1. Ändrade regler för handräckning av otillåtna bosättningar, punkt 1 (S, MP, V)	36
2. Skuldsanering, punkt 2 (M, C, L, KD)	37
3. Budget- och skuldrådgivning, punkt 3 (M)	38
4. Budget- och skuldrådgivning, punkt 3 (L)	39
5. Löneutmätning, punkt 4 (L)	40
6. Åtgärder mot överskuldsättning, punkt 5 (M)	41
7. Åtgärder mot överskuldsättning, punkt 5 (SD)	42
8. Åtgärder mot överskuldsättning, punkt 5 (V)	43
9. Åtgärder mot överskuldsättning, punkt 5 (KD)	44
10. Preskriptionsavbrott, punkt 7 (M)	45
11. Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter, punkt 8 (S, MP, V)	46
12. Försäljning av utmätt egendom i allmänna mål, punkt 9 (M)	47
Särskilda yttranden	49
1. Skuldsanering, punkt 2 (V)	49
2. Budget- och skuldrådgivning, punkt 3 (V)	49
3. Företagsrekonstruktion och skuldsanering för företagare m.m., punkt 6 (M)	49
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	51
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	51
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	55

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ändrade regler för handräckning av otillåtna bosättningar

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär att fastighetsägares möjligheter till handräckning av otillåtna bosättningar förbättras och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2304 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 4,

2016/17:3229 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 4 och

2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 41,

bifaller delvis motionerna

2015/16:1051 av Jessika Roswall och Maria Malmer Stenergard (båda M),

2015/16:1119 av Borian Åberg (M),

2015/16:1160 av Patrick Reslow (M),

2015/16:1203 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (båda M),

2015/16:1482 av Fredrik Malm m.fl. (FP) yrkande 13,

2015/16:1759 av Gunilla Nordgren (M),

2015/16:1763 av Ulf Berg och Gunilla Nordgren (båda M),

2015/16:1877 av Fredrik Schulte (M) yrkande 1,

2015/16:2530 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 3,

2015/16:2755 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,

2015/16:2828 av Markus Wiechel (SD),

2015/16:3015 av Staffan Danielsson (C) yrkande 1,

2016/17:1526 av Gunilla Nordgren (M),

2016/17:1793 av Fredrik Schulte (M) yrkande 1,

2016/17:1821 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 5,

2016/17:1977 av Staffan Danielsson och Solveig Zander (båda C) yrkande 1,

2016/17:2239 av Maria Malmer Stenergard (M),

2016/17:2279 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,

2016/17:2296 av Markus Wiechel (SD),

2016/17:2300 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 4 och

2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkandena 52 och 53 samt avslår motion

2016/17:2771 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD).

Reservation 1 (S, MP, V)

2. Skuldsanering

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1770 av Jörgen Andersson (M),

2015/16:2704 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkandena 9 och 10,
 2015/16:2789 av Robert Hannah m.fl. (FP) yrkande 2,
 2016/17:1459 av Lotta Olsson (M),
 2016/17:1572 av Jörgen Andersson (M),
 2016/17:2861 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, L),
 2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 6 och
 2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 47.

Reservation 2 (M, C, L, KD)

3. Budget- och skuldrådgivning

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:186 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 2,
 2015/16:2704 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 4,
 2015/16:2789 av Robert Hannah m.fl. (FP) yrkande 1 och
 2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 11.

Reservation 3 (M)

Reservation 4 (L)

4. Löneutmätning

Riksdagen avslår motion

2015/16:2789 av Robert Hannah m.fl. (FP) yrkande 4.

Reservation 5 (L)

5. Åtgärder mot överskuldsättning

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:186 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 1, 3 och 4,
 2015/16:883 av Penilla Gunther (KD),
 2015/16:1170 av Cecilia Magnusson och Ulf Berg (båda M),
 2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 26,
 2015/16:2050 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 4,
 2016/17:2371 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD)
 yrkande 4,
 2016/17:2683 av Cecilia Magnusson (M),
 2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 4 och
 2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 46.

Reservation 6 (M)

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (V)

Reservation 9 (KD)

6. Företagsrekonstruktion och skuldsanering för företagare m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:744 av Anders Ahlgren och Staffan Danielsson (båda C),
 2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 27,

2015/16:2294 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M) yrkandena 1–3,
2015/16:2401 av Johan Hedin m.fl. (C),
2015/16:2701 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 5,
2016/17:3144 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 6 och
2016/17:3186 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 5.

7. Preskriptionsavbrott

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2704 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 13 och
2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 9.

Reservation 10 (M)

8. Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör se över möjligheten att skärpa lagstiftningen mot fordonsmålvakter och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3468 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 14 och
bifaller delvis motion
2016/17:2737 av Hans Hoff (S).

Reservation 11 (S, MP, V)

9. Försäljning av utmätt egendom i allmänna mål

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2633 av Maria Malmer Stenergard (M) yrkande 2 och
2016/17:3158 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 12 (M)

10. Arbetsgivarintyg vid konkurs

Riksdagen avslår motion

2015/16:611 av Patrik Engström m.fl. (S).

Stockholm den 21 februari 2017

På civilutskottets vägnar

Tuve Skånberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tuve Skånberg (KD), Johan Löfstrand (S), Ewa Thalén Finné (M), Hillevi Larsson (S), Lars Eriksson (S), Roger Hedlund (SD), Carl-Oskar Bohlin (M), Ola Johansson (C), Emma Hult (MP), Thomas Finnborg (M), Mikael Eskilandersson (SD), Robert Hannah (L), Johanna Haraldsson (S), Shadiye Heydari (S), Mats Green (M), Lotta Johnsson Fornarve (V) och Faradj Koliev (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ett sjuttiototal motionsyrkanden i olika insolvens- och utsökningsrättsliga frågor från allmänna motionstiden 2015/16 och 2016/17. Motionsyrkandena gäller bl.a. frågor om handräckning av otillåtna bosättningar, skuldsanering, budget- och skuldrådgivning, löneutmätning, åtgärder mot överskuldsättning, preskriptionsavbrott samt fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter.

Utskottet behandlar de olika frågor som aktualiseras i motionerna under skilda rubriker.

Motionsyrkandena finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Ändrade regler för handräckning av otillåtna bosättningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär att fastighetsägares möjligheter till handräckning av otillåtna bosättningar förbättras och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 1 (S, MP, V).

Motionerna

Beatrice Ask m.fl. (M) anför i kommittémotion 2015/16:2304 att det är krångligt och dyrt för fastighetsägare att få till stånd särskild handräckning av personer som olovligen bosatt sig på deras mark. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om att regeringen bör ta nödvändiga initiativ till en ändring i regelverket om särskild handräckning (yrkande 4).

Samma och liknande förslag läggs fram i kommittémotionerna 2015/16:1482 av Fredrik Malm m.fl. (FP) yrkande 13, 2016/17:1821 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 5, 2016/17:2300 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 4, 2016/17:3229 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 4 och 2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkandena 41, 52 och 53.

Liknande förslag läggs även fram i motionerna 2015/16:1051 av Jessica Roswall och Maria Malmer Stenergard (båda M), 2015/16:1119 av Boriana Åberg (M), 2015/16:1160 av Patrick Reslow (M), 2015/16:1203 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (båda M), 2015/16:1759 av Gunilla Nordgren (M), 2015/16:1763 av Ulf Berg och Gunilla Nordgren (båda M), 2015/16:1877 av Fredrik Schulte (M) yrkande 1, 2015/16:2530 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 3, 2015/16:2755 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2, 2015/16:2828 av Markus Wiechel (SD), 2015/16:3015 av Staffan Danielsson (C) yrkande 1, 2016/17:1526 av Gunilla Nordgren (M), 2016/17:1793 av Fredrik Schulte (M) yrkande 1, 2016/17:1977 av Staffan Danielsson och Solveig Zander (båda C) yrkande 1, 2016/17:2239 av Maria Malmer Stenergard (M), 2016/17:2279 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2 och 2016/17:2296 av Markus Wiechel (SD).

Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) anför i motion 2016/17:2771 att det förekommer ockupation av sommarstugor och andra hus vilkas ägare inte är hemma för tillfället. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att

regeringen bör ta initiativ till att reglera rätten att avlägsna personer som gjort olovligt intrång i hus.

Bakgrund

Enligt 4 § lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning får en ansökan om särskild handräckning avse åläggande för svaranden att vidta rättelse när sökandens besittning egenmäktigt har rubbats eller någon annan olovlig åtgärd har vidtagits beträffande fast eller lös egendom eller utövningen av sökandens rätt till viss egendom på annat sätt olovligen hindras. Den aktuella bestämmelsen ger bl.a. en fastighetsägare möjlighet att ansöka hos Kronofogdemyndigheten om åläggande av en förpliktelse att flytta för personer (svarande) som olovligen uppehåller sig på sökandens mark. Om svaranden däremot är en tidigare ägare eller nyttjanderättshavare används i stället termen avhysning inom ramen för en ansökan om vanlig handräckning (3 § i samma lag).

En ansökan om särskild handräckning kan rikta sig mot en eller flera svarande, och ansökningsavgiften är 300 kronor per ansökan (1 § förordningen [1992:1094] om avgifter vid Kronofogdemyndigheten). I samband med eventuell verkställighet tillkommer enligt 5 a och 6 §§ samma förordning en grundavgift på 600 kronor för varje svarande som blir avhyst. Sökanden har enligt 46 § lagen om betalningsföreläggande och handräckning rätt att få sina kostnader ersatta av svarandena, men för att sökanden faktiskt ska få sådan ersättning krävs att svarandena har möjlighet att betala, vilket inte alltid är fallet.

Vid sidan av reglerna om särskild handräckning gäller enligt 13 § polislagen (1984:387) att en polisman får avvisa eller avlägsna en person från ett visst område eller utrymme om det behövs för att en straffbelagd handling ska kunna avväjas. Den som gör intrång i någon annans besittning av en fastighet gör sig skyldig till brottet egenmäktigt förfarande (8 kap. 8 § och 11 § andra stycket brottsbalken). Samma sak gäller den som obehörigen skiljer någon annan från besittning av en fastighet eller del av en fastighet. Den som olovligen tränger in eller stannar kvar där någon annan har sin bostad gör sig skyldig till hemfridsbrott (4 kap. 6 § första stycket brottsbalken). Och den som annars obehörigen tränger in eller stannar kvar i ett kontor, en fabrik, annan byggnad eller ett fartyg, på en upplagsplats eller på ett annat dylikt ställe, gör sig skyldig till brottet olaga intrång (4 kap. 6 § andra stycket brottsbalken).

Slutligen kan polisen under vissa förutsättningar flytta en otillåten bosättning från offentlig plats med stöd av ordningslagen (1993:1617). Det följer av 3 kap. 1 § ordningslagen att en offentlig plats inom detaljplanelagt område inte utan tillstånd av Polismyndigheten får användas på ett sätt som inte stämmer överens med det ändamål som platsen har upplåtits för eller som inte är allmänt vedertaget. Tillstånd behövs dock inte, om platsen tas i anspråk endast tillfälligt och i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd. Enligt 8 § i samma kapitel får vidare regeringen eller, efter

regeringens bemyndigande, en kommun meddela de ytterligare föreskrifter för kommunen eller del av denna som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats. Bemyndigande för kommuner att meddela sådana lokala ordningsföreskrifter finns i förordningen (1993:1632) med bemyndigande för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningslagen. Om någon underlåter att vidta en åtgärd som han eller hon är skyldig att vidta enligt ordningslagen eller lokal föreskrift, får Polismyndigheten förelägga den felande att vidta åtgärden (3 kap. 19 § första stycket ordningslagen). Polismyndigheten kan under vissa förutsättningar vidta förelagda åtgärder på den försumliges bekostnad (3 kap. 21 § ordningslagen).

Pågående arbete

Justitiedepartementet gav den 30 september 2015 en utredare i uppdrag att analysera och ge förslag på hur markägares möjligheter att få handräckning vid otillåtna bosättningar kan förbättras (Ju 2015:F). I arbetet ska utredaren beakta intresset av rättssäkerhet i förfarandet. I uppdraget ingår inte att föreslå straffbestämmelser. Utredaren överlämnade den 26 maj 2016 promemorian Otillåtna bosättningar (Ds 2016:17). I promemorian föreslår utredaren att det ska införas ett nytt förfarande vid särskild handräckning som ska benämnas avlägsnande. Med avlägsnande avses enligt förslaget en förpliktelse för den som rubbat sökandens besittning att flytta från fast egendom, en bostadslägenhet eller något annat utrymme i en byggnad eller annan lös egendom. Det får inte röra sig om en tidigare ägare eller nyttjanderättshavare (då i stället reglerna om avhysning och vanlig handräckning är tillämpliga).

I promemorians sammanfattning anføres att en markägare som vill ansöka om särskild handräckning i dag först måste identifiera de boende. Detta är enligt utredaren många gånger en svår uppgift och utgör ofta det största hindret för markägaren att kunna ansöka om särskild handräckning. För att underlätta för markägaren att få en ansökan om avlägsnande prövad av Kronofogdemyndigheten föreslås därför att det under vissa förutsättningar ska vara möjligt att ansöka utan att behöva identifiera de boende. Utgångspunkten ska visserligen fortfarande vara ett förfarande där svaranden är identifierad. Men om markägaren trots rimliga ansträngningar inte har kunnat klarlägga de boendes identiteter, ska ansökan ändå kunna tas upp till prövning.

I promemorian anføres vidare att ett interimistiskt beslut eller utslag om särskild handräckning i dag kan verkställas bara mot de personer som anges i avgörandet. Om det vid verkställigheten har anslutit sig ytterligare personer till bosättningen vilka inte nämns i avgörandet, måste markägaren ansöka om särskild handräckning på nytt gentemot dessa personer. Detta bidrar enligt utredaren till att det nuvarande systemet fungerar otillfredsställande vid otillåtna bosättningar. Det föreslås därför att om markägaren i sin ansökan har identifierat de boende, ska Kronofogdemyndighetens avgörande få verkställas

även mot en tredje man som uppehåller sig på platsen, om den tredje mannen saknar fog för att motsätta sig verkställigheten.

Utredaren konstaterar även att ett annat problem med dagens förfarande är att processen hos Kronofogdemyndigheten ofta blir kostsam. Det anförs att det visserligen är de boende som i första hand ska betala de kostnader som uppkommer i processen, men att eftersom de boende sällan har betalningsförmåga är det normalt markägaren som får stå för kostnaderna. När ett avgörande ska verkställas tas en grundavgift ut. Grundavgiften är 600 kronor för varje person som ska avlägsnas. Eftersom det normalt är många personer som ska avlägsnas blir kostnaden ofta stor. För att sänka denna kostnad föreslås att det bara ska tas ut en grundavgift i avlägsnandemål. Denna ska vara 5 000 kronor. Därutöver föreslås att markägarens ansvar för kostnader för verkställigheten ska begränsas. En markägare ska inte behöva svara för kostnader för förvaring av de boendes egendom eller andra åtgärder som väsentligen avser att skydda dem mot förlust. Inte heller ska markägaren svara för kostnader som uppkommer när Kronofogdemyndigheten säljer eller förstör egendom som tillhör de boende. I promemorian föreslås vidare att en boende som inte har identifierats inte ska ha något ansvar för kostnader i målet. Det innebär att markägaren kommer att ansvara för dessa kostnader. Utredaren förklarar att detta i praktiken knappast skiljer sig från hur det är i dag, eftersom de boende sällan har förmåga att betala kostnaderna.

I fråga om hanteringen av de boendes egendom uttalas att det i samband med att ett avgörande om särskild handräckning verkställs kan finnas flera föremål av ringa värde som de boende lämnat kvar på platsen. I promemorian föreslås att det ska vara möjligt för Kronofogdemyndigheten att sälja eller förstöra den egendom som finns på platsen om de boende inte tar hand om den själva och det inte går att få fram ett lämpligt förvaringsutrymme. Detsamma ska gälla om egendomen tillhör en tredje man.

I promemorian läggs även flera förslag fram för att säkerställa att avlägsnandeförfarandet utgör ett rättssäkert förfarande för de boende. Ett av dessa förslag innebär att Kronofogdemyndigheten ska göra en proportionalitetsbedömning såväl inför prövningen av om ansökan om avlägsnande ska bifallas som när myndigheten vid verkställigheten tar ställning till hur och när en otillåten bosättning ska flyttas. Proportionalitetsbedömningen bör enligt utredaren som regel inte leda till att svaranden får stanna kvar, men kan få något större genomslag vid prövning av interimistiska yrkanden och i sådana fall där besittningsrubbnings har pågått under mycket lång tid utan att markägaren vidtagit några åtgärder för att återfå besittningen. Dessutom införs en tidsfrist för när ett utslag om avlägsnande tidigast får verkställas. På så sätt garanteras enligt utredaren att de boende får möjlighet att överklaga det utslag som ligger till grund för verkställigheten och att de får en viss tid på sig att frivilligt lämna platsen. Det införs också en möjlighet för Kronofogdemyndigheten att meddela anstånd med verkställigheten om det behövs av hänsyn till de boende. Vidare föreslås åtgärder för att

säkerställa att en kungörelsedelgivning får största möjliga genomslag bland de boende.

I promemorian lämnas vidare flera förslag som tar sikte på att tillförsäkra att barnrättsperspektivet beaktas under processen. För att socialnämnden ska kunna fullgöra sina uppgifter att förebygga, erbjuda stödinsatser eller vidta åtgärder till skydd för barn som befinner sig i en otillåten bosättning, föreslås att Kronofogdemyndigheten ska underrätta socialnämnden redan när markägaren ansöker om avlägsnande. Det föreslås också att Kronofogdemyndigheten ska underrätta socialnämnden om tiden för verkställigheten. Utredaren anför att vissa av de förslag som lämnas också gör det möjligt för Kronofogdemyndigheten att under förfarandet särskilt beakta det förhållandet att det finns barn i bosättningen. Vid de proportionalitetsbedömningar som ska göras ska t.ex. särskild hänsyn tas till om det finns barn på platsen. Om så är fallet kan det bl.a. finnas anledning att avvakta något med verkställigheten för att socialnämnden ska kunna göra en bedömning av hjälpbehovet. Även när det gäller förslaget att Kronofogdemyndigheten ska kunna meddela anstånd med verkställigheten bör särskild hänsyn tas till om barn omfattas av avlägsnandet.

Promemorian har remissbehandlats och bereds nu vidare inom Regeringskansliet. En proposition är aviserad till den 21 mars 2017.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade motionsyrkanden om särskild handräckning våren 2015 (bet. 2014/15:CU9). Utskottet avstyrkte då motionsyrkandena med hänvisning till pågående arbete. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan omfattar reglerna om särskild handräckning besittningsrubningar m.m. i fråga om både fast och lös egendom. Det finns därför mot bakgrund av gällande rätt inte behov av något tillkännagivande till regeringen med anledning av yrkandet i motion 2016/17:2771. Motionsyrkandet bör avslås.

Regelverket för särskild handräckning och fastighetsägares bristande möjligheter att få hjälp med otillåtna bosättningar har utsatts för kritik. Det har ansetts att det är för svårt att få hjälp med att avlägsna otillåtna bosättningar och att dagens regelverk inte är utformat för att hantera de otillåtna bosättningar som har etablerats i landet på senare år. Utskottet konstaterar att det nuvarande regelverket för särskild handräckning inte är särskilt väl anpassat för att hantera större otillåtna bosättningar. Det är enligt utskottets uppfattning angeläget att fastighetsägares möjligheter till handräckning förbättras genom ett enklare och mindre kostsamt förfarande. Ett förslag i frågan har lämnats i promemorian Otillåtna bosättningar (Ds 2016:17), men något lagförslag har ännu inte lagts fram på riksdagens bord. Enligt utskottet

bör regeringen skyndsamt återkomma till riksdagen med ett förslag till reglering.

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Därmed bör motionerna 2015/16:2304 yrkande 4, 2016/17:3229 yrkande 4 och 2016/17:3347 yrkande 41 bifallas och övriga motionsyrkanden delvis bifallas.

Skuldsanering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. skuldsaneringsperiodens längd. Utskottet hänvisar bl.a. till tidigare ställningstagande.

Jämför reservation 2 (M, C, L, KD) och särskilt yttrande 1 (V).

Motionerna

Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, L) förordar i motion 2016/17:2861 en generell treårig betalningsplan för skuldsanering utan betalningsfria månader. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att korta ned skuldsaneringsperioden till tre år utan betalningsfria månader.

Motsvarande och i allt väsentligt motsvarande förslag läggs fram i kommittémotionerna 2015/16:2789 av Robert Hannah m.fl. (FP) yrkande 2, 2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 6 och 2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 47.

Ewa Thalén Finné m.fl. (M) anför i kommittémotion 2015/16:2704 att det behöver vidtas åtgärder för att förbättra och tillgängliggöra skuldsaneringsinstitutet. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande till regeringen om att förbättra informationen om möjligheterna att ansöka om skuldsanering (yrkande 10). De föreslår även ett tillkännagivande till regeringen om att se över hur tolkningen och definitionen av begreppet ”oförmåga att betala sina skulder under överskådlig tid” har utvecklats i praxis (yrkande 9).

Jörgen Andersson (M) anför i motionerna 2015/16:1770 och 2016/17:1572 att incitamenten för den överskuldssatte att förändra sin situation ofta är svaga eller obefintliga. Motionären föreslår därför ett tillkännagivande om att regeringen bör göra en översyn av reglerna för skuldsatta individer som lever på existensminimum när det gäller möjligheten för dem att öka sina drivkrafter att snabbare betala av sina skulder.

Lotta Olsson (M) anför i motion 2016/17:1459 att personlig konkurs inte är en väg ut ur överskuldssättning och att det finns anledning att se över regelverket så att den enskilda personen blir skuldfri en viss tid efter konkursen. Det anförs vidare att skuldsanering ofta är en bättre väg att gå än konkurs, men att även det regelverket kan behöva ses över för att öka den

enskildes incitament att förbättra den egna ekonomiska situationen, t.ex. genom att korta ned det antal år som en skuldsanering varar. Motionären föreslår ett tillkännagivande till regeringen om att ta nödvändiga initiativ i enlighet med det anförda.

Skuldsaneringslagen m.m.

Den 1 november 2016 trädde en ny skuldsaneringslag i kraft (2016:675) och ersatte då en lag i samma ämne från 2006. Den nya lagen har som övergripande syfte att fler evighetsgäldenärer ska få möjlighet att ansöka om och genomgå skuldsanering.

Den nya skuldsaneringslagen innebär bl.a. följande ändringar i förhållande till 2006 års lag.

Kronofogdemyndigheten ska lämna upplysningar om skuldsanering till svårt skuldsatta fysiska personer som är eller har varit föremål för verkställighet enligt utsökningsbalken (2 §). Avsikten är att myndigheten ska använda sig av den kunskap som finns om skuldsatta i de egna databaserna (utsöknings- och indrivningsdatabasen, betalningsföreläggande- och handräckningsdatabasen samt konkurstillsynsdatabasen) för att nå ut till presumtiva skuldsaneringsgäldenärer och göra dem medvetna om skuldsaneringsinstitutet. Genom upplysningarna ska gäldenären få information om att skuldsanering finns och vad en sådan innebär. Dessutom kan gäldenären få information om att han eller hon kan vända sig till kommunens budget- och skuldrådgivare för att få hjälp. Upplysningarna kan lämnas i skriftlig eller muntlig form, t.ex. genom informationsblad eller vid ett personligt möte (prop. 2015/16:125 s. 202 f.).

Ansökningsförfarandet har förenklats genom att en ansökan om skuldsanering kan göras på elektronisk väg (11 §). Vidare behöver gäldenären i sin ansökan endast ange namn på och kontaktuppgifter till de borgenärer som han eller hon känner till samt en uppskattning av skulderna och bakgrunden till dessa (12 §).

Kravet på s.k. kvalificerad insolvens har förtydligats och nyanserats. Med kvalificerad insolvens avses enligt definitionen i 7 § att gäldenären inte rätteligen kan betala sina skulder och att denna oförmåga med hänsyn till samtliga omständigheter kan antas bestå under överskådlig tid. Vid prövningen av rekvisitet kvalificerad insolvens ska det enligt förarbetena göras en nyanserad bedömning i vilken samtliga relevanta omständigheter ska beaktas. Det pekas, med hänvisning till tidigare förarbetsuttalanden och rättsfallet NJA 2013 s. 128, på att det även tidigare har uttalats att en sådan bedömning ska göras, men att tillämpningen tidvis ändå kommit att avvika från vad som varit avsikten. Det anförs att vad som utgör överskådlig tid kan variera avsevärt mellan olika gäldenärer och att någon statisk tidsperiod därför inte kan tillämpas. Hur långt fram i tiden som prognosen ska sträcka sig kommer därför att variera från fall till fall (prop. 2015/16:125 s. 69 f. och 206 f.).

Betalningsplanens längd ska som huvudregel vara fem år. Det är möjligt att avvika från huvudregeln om det finns beaktansvärda skäl att bestämma en kortare tid (34 §). Tidigare gällde i stället ett krav på särskilda skäl. Genom ändringen till beaktansvärda skäl är avsikten enligt förarbetena att fler omständigheter kan beaktas vid bestämmandet av betalningsplanens längd och att fler betalningsplaner blir kortare än fem år. Regeringen bedömde att det finns fördelar med en betalningsplan som kan anpassas efter förhållandena i det enskilda fallet jämfört med en generell förkortning av betalningsplanen. Som skäl för det anfördes bl.a. att 2012 års skuldsaneringsutredning, som hade fört diskussioner med företrädare för både gäldenärer och borgenärer, bedömde att det inte finns någon större efterfrågan på en generell förkortning av betalningsplanens längd. Inte heller fann utredningen att det finns andra skäl för att betalningsplanens längd bör vara kortare än de fem år som då gällde. Det finns också enligt regeringen risker med att generellt förkorta betalningsplanen, t.ex. att fler gäldenärer skulle få avslag på sina ansökningar eftersom en skuldsanering skulle framstå som oskälig och att kreditvillkoren för konsumenter försämrats. En generell förkortning skulle också, anförde regeringen, riskera att påverka betalningsmoralen och i grunden förtroendet för skuldsaneringsinstitutet, om inte förkortningen balanseras av inskränkande villkor som minskar gäldenärens möjlighet att beviljas skuldsanering. Regeringen, liksom majoriteteten av remissinstanserna, delade därför utredningens bedömning att det finns fördelar med en betalningsplan som kan anpassas efter förhållandena i det enskilda fallet jämfört med en generell förkortning av betalningsplanen (prop. 2015/16:125 s. 89 f. och 222 f.).

Gäldenären har två betalningsfria månader varje år. Dessa månader är juni och december (38 § första stycket). Syftet med de betalningsfria månaderna är att dessa ska innebära en välkommen ventil under den tid som gäldenären genomför sina skuldsaneringsbetalningar och förbättra förutsättningarna för gäldenären att klara av skuldsaneringen och bli rehabiliterad. Dessutom kan de enligt regeringen bidra till att fler evighetsgäldenärer som i dag står under löneutmätning väljer att ansöka om skuldsanering samt att de bör vara positiva ur ett barnperspektiv (prop. 2015/16:125 s. 87).

Betalningarna ska genomföras trots att beslutet om skuldsanering inte har fått laga kraft (38 § tredje stycket). Syftet med detta är att betalningsplanen då kan avslutas snabbare och att gäldenären får en chans att snabbare rehabiliteras och komma tillbaka till ett mer normalt liv (prop. 2015/16:125 s. 91).

Därutöver gäller liksom tidigare att det belopp som gäldenären ska betala enligt betalningsplanen ska bestämmas så att skuldsaneringen tar i anspråk gäldenärens samtliga tillgångar och inkomster efter avdrag för vad som ska förbehållas gäldenären för dennes och dennes familjs försörjning. Bestämmelserna i 7 kap. 4 och 5 §§ utsökningsbalken om förbehållsbelopp ska då vara vägledande (33 §).

Vid sidan av skuldsaneringsinstitutet finns det i preskriptionslagen (1981:130) bestämmelser om att fordringar preskriberas tio år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan (2 §). Preskriptions-

tiden är dock tre år för en fordran mot en konsument. Preskription innebär att borgenären förlorar rätten att kräva ut sin fordran (8 §).

Vidare gäller enligt konkurslagen (1987:672) att en gäldenär som inte rätteligen kan betala sina skulder och där den oförmågan inte är endast tillfällig ska försättas i konkurs efter egen eller en borgenärs ansökan (1 kap. 2 §). Genom konkursen tar gäldenärens samtliga borgenärer i ett sammanhang tvångsvis i anspråk gäldenärens samlade tillgångar för betalning av sina fordringar (1 kap. 1 §). Efter att ett bolags konkurs har avslutats har bolaget upphört att existera och kan därmed inte krävas på betalning. En privatperson kan däremot krävas på betalning även efter att konkursen har avslutats.

Tidigare behandling

I samband med lagförslaget om en ny skuldsaneringslag behandlade utskottet motioner med förslag på ett tillkännagivande till regeringen om att betalningsplanen vid skuldsanering som huvudregel ska bestämmas till tre år utan några betalningsfria månader. Utskottet uttalade att det ställt sig bakom regeringens lagförslag om att betalningsplanen som huvudregel fortfarande ska bestämmas till fem år, men att en kortare tid ska kunna bestämmas redan om det finns beaktansvärda skäl. Vidare hade utskottet ställt sig bakom lagförslaget om att det skulle införas två betalningsfria månader varje år. Utskottet ansåg att det finns fördelar med en betalningsplan som kan anpassas efter förhållandena i det enskilda fallet jämfört med en generell förkortning av betalningsplanen. Lagändringen borde också enligt utskottet leda till både att fler omständigheter kan beaktas vid bestämmandet av betalningsplanens längd och att fler betalningsplaner blir kortare än fem år. Det påpekades att enligt den nya skuldsaneringslagen kommer gäldenären dessutom att påbörja sina betalningar redan i samband med inledandebeslutet, vilket medför att gäldenären kan komma ut ur skuldsaneringen flera månader tidigare än enligt 2006 års skuldsaneringslag. Utskottet ansåg vidare att två betalningsfria månader per år är positivt ur ett barnperspektiv och skulle komma att förbättra förutsättningarna för gäldenären att klara av skuldsaneringen och bli rehabiliterad. Utskottet förklarade sig dock utgå från att regeringen följer upp den nya lagstiftningen och vidtar de åtgärder som krävs om lagändringarna inte får önskat resultat.

Sammanfattningsvis ansåg utskottet att det saknades anledning att rikta något tillkännagivande till regeringen och avstyrkte därför motionsyrkandena. Riksdagen följde utskottet (bet. 2015/16:CU19, rskr. 2015/16:235).

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan syftar 2016 års skuldsaneringslag till att fler evighetsgäldenärer ska få möjlighet att ansöka om och genomgå skuldsanering. Mot den bakgrunden finns det inte skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida

med anledning av motion 2015/16:1770 eller 2016/17:1572. Motionerna bör därför avslås.

Den nya skuldsaneringslagen innebär bl.a. förbättrad informationsgivning kring möjligheten att ansöka om skuldsanering och att kravet på s.k. kvalificerad insolvens har förtydligats och nyanserat. På så vis får önskemålen i motion 2015/16:2704 yrkandena 9 och 10 anses ha blivit tillgodosedda, varför motionsyrkandena bör avslås.

Inte heller finns det mot bakgrund av de förbättrade möjligheterna till skuldsanering skäl att föreslå något initiativ från riksdagen med anledning av önskemålet om en översyn av regelverket om personlig konkurs i motion 2016/17:1459. Motionsyrkandet bör därför avslås i den delen.

Vad gäller övriga motionsyrkanden om en generell treårig skuldsaneringsperiod utan några betalningsfria månader konstaterar utskottet att den frågan nyligen varit föremål för utskottets överväganden i samband med införandet av den nya skuldsaneringslagen. Utskottet finner inte anledning att frångå sitt tidigare ställningstagande. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Budget- och skuldrådgivning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kommunernas budget- och skuldrådgivning. Utskottet hänvisar bl.a. till tidigare ställningstagande och pågående arbete.

Jämför reservationerna 3 (M) och 4 (L) samt särskilt yttrande 2 (V).

Motionerna

Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) anför i kommittémotion 2015/16:186 att det har konstaterats allvarliga brister i hur staten har reglerat tillsynen över den kommunala budget- och skuldrådgivningen. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande till regeringen om att det bör göras en översyn av regelverket om tillsynen av verksamheten för att förtydliga regelverket (yrkande 2).

Ewa Thalén Finné m.fl. (M) anför i kommittémotion 2015/16:2704 att budget- och skuldrådgivningen bör stärkas genom förbättrad samordning mellan relevanta aktörer på området. Motionärerna yrkar ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med det anförda (yrkande 4).

Robert Hannah m.fl. (FP) anför i kommittémotion 2015/16:2789 att den kommunala budget- och skuldrådgivningen kan förbättras och med stöd från Konsumentverket bli en viktig hjälp för människor som hamnat i ekonomiska bekymmer. Det finns enligt motionärerna all anledning att satsa vidare på ett utvecklat samarbete mellan Konsumentverket och kommunerna på detta område. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande till regeringen om att ta nödvändiga initiativ i enlighet med det anförda (yrkande 1).

Ewa Thalén Finné m.fl. (M) anför i kommittémotion 2016/17:3147 att det finns en fortsatt risk att tillsynen över budget- och skuldrådgivningen kommer att bli eftersatt och inte samordnad om den ska skötas av Inspektionen för vård och omsorg. Det vore därför bättre och mer effektivt om Konsumentverket hade tillsynsansvaret och om regleringen flyttades från socialtjänstlagen till skuldsaneringslagen. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande till regeringen om att ta nödvändiga initiativ för att förbättra budget- och skuldrådgivningen (yrkande 11).

Bakgrund

I samband med tillkomsten av den nya skuldsaneringslagen (2016:675) har det skett ett förtydligande när det gäller dels kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer, dels Inspektionen för vård och omsorgs tillsynsansvar över kommunernas budget- och skuldrådgivning. Detta har åstadkommit bl.a. genom att preciseringen av kommunernas ansvar för budget- och skuldrådgivningen har förts över från skuldsaneringslagen till socialtjänstlagen (2001:453). I 3 § skuldsaneringslagen anges sålunda att det i 5 kap. 12 § första stycket socialtjänstlagen (2001:453) finns bestämmelser om att kommunen ska lämna budget- och skuldrådgivning till skuldsatta fysiska personer. I det sistnämnda lagrummet anges att kommunen ska lämna budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer och att den skyldigheten gäller även under ett skuldsaneringsförfarande och tills en beviljad skuldsanering eller F-skuldsanering är helt avslutad. Det anges vidare att Konsumentverket ska stödja och ge vägledning för den budget- och skuldrådgivning som kommunerna ska svara för.

Som skäl för lagändringen anförde regeringen bl.a. att det enligt uppgift till utredningen fanns brister i tillsynen över kommunernas budget- och skuldrådgivning. Det konstaterades att Inspektionen för vård och omsorg, som relativt nyligen fått uppgiften som tillsynsmyndighet, hade efterfrågat ett tydligare angett tillsynsansvar och att myndigheten ansåg bl.a. att kommunernas ansvar för att lämna budget- och skuldrådgivning borde förtydligas och placeras i socialtjänstlagen. Det fanns enligt regeringen skäl att tydliggöra att budget- och skuldrådgivning utgör socialtjänst, oavsett i vilken del av den kommunala verksamheten som tjänsten erbjuds, och att ansvaret att hjälpa skuldsatta inte är direkt kopplat till skuldsaneringssystemet, utan att ansvaret är bredare än så (prop. 2015/16:125 s. 101 f.).

Tidigare behandling

I samband med lagförslaget om en ny skuldsaneringslag behandlade utskottet motioner med förslag på ett tillkännagivande till regeringen om att Konsumentverket ska ansvara för tillsynen över kommunernas budget- och skuldrådgivning och att reglerna om kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning ska vara placerade i skuldsaneringslagen.

Utskottet hänvisade till att det ställt sig bakom regeringens lagförslag om förtydliganden av både kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer och Inspektionen för vård och omsorgs tillsynsansvar över kommunernas budget- och skuldrådgivning. Enligt utskottet utgjorde inte det som motionärerna anfört skäl att rikta något tillkännagivande till regeringen, och motionsförslagen avstyrktes därför. Riksdagen följde utskottet (bet. 2015/16:CU19, rskr. 2015/16:235).

Pågående arbete

Regeringen beslutade den 10 mars 2016 att ge Konsumentverket två uppdrag som bl.a. rör frågor om kommunal budget- och skuldrådgivning.

Enligt det första uppdraget ska Konsumentverket – efter samråd med Inspektionen för vård och omsorg, Kronofogdemyndigheten, Socialstyrelsen och andra berörda aktörer – ta fram och tillhandahålla rekommendationer för den kommunala budget- och skuldrådgivningen och följa upp hur de används (Fi2016/00957/KO). Bakgrunden till uppdraget anges vara att omfattningen och kvaliteten på budget- och skuldrådgivningen varierar liksom att verksamheten är relativt okänd. Rekommendationerna finns numera tillgängliga och tar sikte på sex delområden under rubrikerna

- Verksamhetens innehåll
- Utbildning och kompetens
- Likvärdigt arbetssätt och säkerställa kompetens
- Kapacitet och uppföljning
- Tillgänglighet
- Stöd utan oskäligt dröjsmål.

Konsumentverket ska i årsredovisningen för 2017, eller i en separat rapport senast den 1 juni 2018, redovisa sin uppföljning av hur rekommendationerna har använts.

Enligt det andra uppdraget ska Konsumentverket i samarbete med Kronofogdemyndigheten och Finansinspektionen verka för en fördjupad samverkan med samhällsaktörer som utifrån sina verksamhetsområden bedöms kunna bidra till att personer som har eller riskerar att få problem med skulder kan få hjälp med att få ordning på sin ekonomiska situation (Fi2016/00958/KO). Konsumentverket ska i årsredovisningarna för 2016, 2017 och 2018 redovisa hur arbetet med uppdraget fortskrider. Uppdraget ska avslutas senast den 30 juni 2019 och Konsumentverket ska senast samma dag redovisa genomförandet av uppdraget och, så långt som möjligt, de resultat som har uppnåtts. För att underlätta samverkan gav regeringen den 1 september 2016 Konsumentverket i uppdrag att inrätta ett samverkansråd för budget- och skuldfrågor (Fi2016/03012/KO). I rådet ska Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, Finansinspektionen, Kriminalvården och Försäkringskassan ingå. Även andra aktörer som bedöms kunna bidra i arbetet mot överskuldssättning ska bjudas in.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det i samband med tillkomsten av 2016 års skuldsaneringslag har gjorts förtydliganden när det gäller dels kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer, dels Inspektionen för vård och omsorgs tillsynsansvar över kommunernas budget- och skuldrådgivning. Ändringarna avsåg bl.a. att tillmötesgå ett önskemål från Inspektionen för vård och omsorg, som då relativt nyligen fått uppgiften som tillsynsmyndighet, om ett tydligare angett tillsynsansvar. Därmed får önskemålen i motion 2015/16:186 yrkande 2 anses ha blivit tillgodosedda. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Som redovisats ovan behandlade utskottet i samband med lagförslaget om en ny skuldsaneringslag motioner med förslag på ett tillkännagivande till regeringen om att Konsumentverket ska ansvara för tillsynen över kommunernas budget- och skuldrådgivning och att reglerna om kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning ska vara placerade i skuldsaneringslagen. Utskottet finner inte skäl att frångå sitt tidigare ställningstagande i frågan. Motion 2016/17:3147 yrkande 11 bör därför avslås.

Konsumentverket har, som anförts ovan, i uppgift att stödja och ge vägledning för den budget- och skuldrådgivning som kommunerna ska svara för. Konsumentverket har efter samråd med berörda aktörer nyligen tagit fram och tillhandahållit rekommendationer för den kommunala budget- och skuldrådgivningen och ska följa upp hur dessa används. Vidare har Konsumentverket fått i uppdrag att verka för en fördjupad samverkan med relevanta samhällsaktörer i budget- och skuldfrågor och ska inrätta ett samverkansråd för ändamålet. Mot den bakgrunden finns det inte skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motion 2015/16:2704 yrkande 4 eller 2015/16:2789 yrkande 1. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Löneutmätning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ändrade regler om löneutmätning. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 5 (L).

Motionen

Robert Hannah m.fl. (FP) anför i kommittémotion 2015/16:2789 bl.a. att nuvarande system vid löneutmätning är behäftat med vissa orimligheter genom att förbehållsbeloppet kan vara lägre än socialbidragsnormen och att beräkningen av förbehållsbeloppet görs med hänsynstagande till en makes, makas eller sambos ekonomiska förhållanden. Det föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att Konsumentverket ska ansvara för tillsynen över kommunernas budget- och skuldrådgivning och att reglerna om kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning ska vara placerade i skuldsaneringslagen.

givande till regeringen om att ta nödvändiga initiativ till att ändra reglerna om löneutmätning (yrkande 4).

Bakgrund

I 7 kap. utsökningensbalken finns bestämmelser om utmätning av lön. Lön får enligt 4 § tas i anspråk genom utmätning endast till den del den överstiger vad gäldenären behöver för sitt och familjens underhåll samt till att fullgöra betalningsskyldighet mot någon annan som har företräde vid löneutmätning. Enligt 5 § bestäms den del av gäldenärens lön som inte får tas i anspråk genom utmätning (förbehållsbeloppet) med ledning av ett normalbelopp som innefattar alla vanliga levnadskostnader utom bostadskostnad.

Utsökningsutredningen

Regeringen gav den 4 september 2014 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av utsökningensbalken och anslutande regler i syfte att modernisera utsökningensrätten (dir. 2014:127). Utredningen, som antog namnet Utsökningens-utredningen, överlämnade den 25 november 2016 sitt betänkande Ett modernare utsökningensförfarande (SOU 2016:81). I betänkandet lämnas olika förslag som syftar till ett mer effektivt, rättssäkert och modernt utsökningensförfarande. I betänkandets sammanfattning anförs att en rad föreslagna ändringar är positiva för gäldenärskollektivet.

Det föreslås att både proportionalitetsprincipen och Kronofogdemyndighetens skyldighet att beakta barnets bästa lagfästs. Syftet med det senare är att tydliggöra att barnrättighetsperspektivet måste beaktas i hela utsökningensförfarandet, dvs. även när Kronofogdemyndigheten avgör vilken egendom som ska utmätas, när myndigheten avgör om viss egendom ska undantas som s.k. beneficium och när myndigheten beslutar om löneutmätning.

Det föreslås att normal- och förbehållsbeloppen vid löneutmätning höjs för barnfamiljer. På så vis garanteras enligt utredaren gäldenärerna och deras familjer en skälig levnadsnivå, vilket i sin tur anges kunna öka incitamentet till öppet arbete.

Det föreslås att upprepade anstånd med löneutmätningen ska kunna medges i fler fall än i dag, för att möjliggöra t.ex. inköp av ny beneficieegendom eller betalning av oförutsedda avgifter på grund av sjukdom eller olycksfall.

I betänkandet behandlas även den s.k. proportioneringsprincipen. Principen innebär att om gäldenären lever tillsammans med en make, maka eller sambo som har inkomst, bestämmer Kronofogdemyndigheten gäldenärens förbehållsbelopp med beaktande av partners ekonomiska förmåga att bidra till betalningen av familjens gemensamma kostnader. Proportioneringsprincipen är inte lagfäst utan framgår av Kronofogdemyndighetens allmänna råd om bestämmande av förbehållsbelopp vid utmätning av lön m.m. Utredaren anför att proportioneringsprincipen är både rimlig och sakligt

motiverad. Principen är enligt utredaren av sådan betydelse att den inte endast bör komma till uttryck i Kronofogdemyndighetens rekommendationer utan i stället bör lagfästas i utsökningsbalken.

Betänkandet är föremål för remissbehandling, och remissvaren ska ha kommit in senast den 21 april 2017.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Utsökningsutredningen i sitt betänkande Ett modernare utsökningsförfarande (SOU 2016:81) har lämnat förslag till ändringar i reglerna om löneutmätning som i huvudsak ligger i linje med motionsönskemålen. Betänkandet är föremål för remissbehandling, och remissvaren ska ha kommit in senast den 21 april 2017. Utskottet anser att det pågående arbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Åtgärder mot överskuldsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden med olika förslag på åtgärder mot överskuldsättning. Utskottet hänvisar till vidtagna åtgärder samt pågående och aviserat arbete.

Jämför reservationerna 6 (M), 7 (SD), 8 (V) och 9 (KD).

Motionerna

Ewa Thalén Finné m.fl. (M) anför i kommittémotion 2016/17:3147 att det för att långsiktigt komma till rätta med överskuldssättningsproblemen krävs dels att färre över huvud taget hamnar i en ekonomisk situation som de inte förmår hantera, dels att fler människor som hamnat i en mycket svår ekonomisk situation förmår ta sig ur den. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande till regeringen om att vidta nödvändiga åtgärder mot överskuldssättning (yrkande 4).

Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) föreslår i kommittémotion 2015/16:186 ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör återkomma med förslag på konkreta förebyggande åtgärder mot överskuldssättning (yrkande 1). Motionärerna föreslår även ett tillkännagivande till regeringen om att det bör göras en barnkonsekvensanalys och lämnas förslag som förbättrar situationen för alla de barn och unga som lever i familjer med överskuldssättning (yrkande 4).

Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD) anför i kommittémotion 2016/17:2371 att det inom näringslivet ofta förekommer att företag och gäldenärer gör frivilliga överenskommelser, t.ex. i form av avbetalningsplaner, men att detta är nästan omöjligt vid skulder till statliga

myndigheter. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande till regeringen om att underlätta för statliga myndigheter att göra uppgörelser med privatpersoner (yrkande 4).

Samma yrkande framställs i kommittémotion 2015/16:2050 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkande 4.

Caroline Szyber m.fl. (KD) anför i kommittémotion 2016/17:3347 att utredningen i betänkandet Överskudsättning i creditsamhället? (SOU 2013:78) föreslog att slutlig preskription skulle införas efter drygt 15 år för fordringar som fastställts av Kronofogdemyndigheten eller i domstol. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga lagstiftning i enlighet med utredningens förslag i denna del (yrkande 46).

Ett motsvarande yrkande framställs av Caroline Szyber m.fl. (KD) i kommittémotion 2015/16:1938 (yrkande 26).

Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) anför i kommittémotion 2015/16:186 att det är hög tid att det införs en slutlig preskriptionstid för skulder. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att det införs en slutlig preskriptionstid för skulder (yrkande 3).

Samma och liknande yrkanden om slutlig preskriptionstid och gräns för långvarig skuldsättning framställs i motionerna 2015/16:883 av Penilla Gunther (KD), 2015/16:1170 av Cecilia Magnusson och Ulf Berg (båda M) och 2016/17:2683 av Cecilia Magnusson (M).

Regeringens strategi för att motverka överskudsättning

Regeringen presenterade den 21 september 2015 en strategi för att motverka överskudsättning. Underlag till strategin anges vara bl.a. betänkandena Överskudsättning i creditsamhället? (SOU 2013:78) och Ut ur skuldfällan (SOU 2013:72), liksom remissvaren på betänkandena. Vidare har Riksrevisionens rekommendationer i rapporten Överskudsättning – hur fungerar samhällets stöd och insatser? (RiR 2015:14) beaktats, liksom relevanta internationella erfarenheter.

Strategin finns med uppdateringar från december 2016 på Regeringskansliets webbplats och anges sammanfattningsvis ta sikte på att

- öka kunskaperna om konsumentfrågor och privatekonomi i hela samhället
- uppnå en mer ansvarsfull kreditgivning
- förbättra hanteringen av skulder till det allmänna
- bidra till ett aktivt och effektivt stöd till skuldsatta
- underlätta för fler svårt skuldsatta att ansöka om och genomgå skuldsanering
- särskild hänsyn ska tas till barn och unga.

Den nya skuldsaneringslagen samt de tidigare i betänkandet redovisade uppdragen till Konsumentverket inom ramen för budget- och skuldrådgivningen och Utsökningsutredningens översyn av utsökningsbalken med

fokus på bl.a. barn och barnfamiljer ingår bland de åtgärder som omfattas av regeringens strategi.

En av de andra åtgärderna som presenteras i strategin syftar till förbättrad hantering av skulder till det allmänna. Det anförs att när en fordran överlämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning kan det få negativa konsekvenser för enskilda, bl.a. i form av betalningsanmärkningar. Ett arbete har därför inletts alternativt planeras hos de myndigheter som i dag överlämnar många fordringar till Kronofogdemyndigheten med att utveckla rutiner och arbetssätt som innebär att de, så långt det är möjligt, själva driver in fordringarna. Syftet är att motverka att skulder överlämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning utan att alla andra möjliga åtgärder först har vidtagits av den berörda myndigheten. Om inte detta arbete får avsedd effekt kommer ytterligare åtgärder att övervägas. Det anges att Finansdepartementet i maj 2016 höll ett möte med berörda myndigheter där frågan diskuterades.

Åtgärderna i strategin handlar även om

- effektiv konsumentupplysning genom tjänsten Hallå konsument som Konsumentverket har startat på uppdrag av regeringen
- privatekonomi i skolan
- finansiell folkbildning genom ett flertal utbildningsprojekt från Finansinspektionen
- skarpare sanktioner vid otillbörlig marknadsföring genom stärkta sanktionsmöjligheter för Konsumentombudsmannen enligt lagändringar som trädde i kraft den 1 oktober 2016
- en mer ansvarsfull kreditgivning genom de presenterade förslagen i betänkandet Stärkt konsumentskydd på marknaden för högkostnads-krediter (SOU 2016:68)
- att motverka skuldsättning i samband med spel om pengar genom dels regeringens avsikt att omreglera spelmarknaden i syfte att säkerställa ett högt konsumentskydd, sociala hänsyn och en måttfull marknadsföring, dels regler om tydligare tillståndsgivning i lotterilagen enligt lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2017.

Utredningen om överskuldsättning lämnade i betänkandet Överskuldsättning i creditsamhället? (SOU 2013:78) ett förslag om att införa slutlig preskription efter drygt 15 år för fordringar som fastställts av Kronofogdemyndigheten eller i domstol. Den slutliga preskriptionstidens starttidpunkt borde enligt förslaget inträffa tre månader efter fastställelse och preskriptionstiden vara 15 år i normalfallet och 20 år för fordringar mellan privatpersoner och om skulden grundar sig på brott.

Utredningen avslutades i samband med antagandet av regeringens strategi för att motverka överskuldsättning.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade motionsyrkanden med olika förslag på åtgärder mot överskuldsättning våren 2015 (bet. 2014/15:CU11). Utskottet avstyrkte motionerna med hänvisning till pågående och aviserat arbete. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har regeringen antagit en strategi för att motverka överskuldsättning. Strategin omfattar ett stort antal åtgärder, bl.a. den nya skuldsaneringslagen, uppdragen till Konsumentverket inom ramen för budget- och skuldrådgivningen och Utsökningsutredningens översyn av utsökningsbalken med fokus på bl.a. barn och barnfamiljer. Åtgärderna får anses ligga väl i linje med önskemålen i motionerna 2016/17:3147 yrkande 4 och 2015/16:186 yrkandena 1 och 4. Motionsyrkandena får därför anses tillgodosedda, varför de bör avslås.

I regeringens strategi mot överskuldsättning ingår, som nämnts, även åtgärder för förbättrad hantering av skulder till det allmänna. Ett arbete har sålunda inletts alternativt planeras hos de myndigheter som i dag överlämnar många fordringar till Kronofogdemyndigheten med att utveckla rutiner och arbetssätt som innebär att de, så långt det är möjligt, själva driver in fordringarna. Syftet är att motverka att skulder överlämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Mot den bakgrunden anser utskottet att det inte finns skäl att föreslå något initiativ från riksdagen med anledning av motion 2016/17:2371 yrkande 4 eller 2015/16:2050 yrkande 4.

Vad slutligen gäller övriga motionsönskemål av innebörden att det bör införas en slutlig preskriptionstid för skulder konstaterar utskottet att ett sådant förslag fanns med i en av de utredningar som låg till grund för regeringens strategi mot överskuldsättning och att den utredningen avslutades i samband med antagandet av strategin. Utskottet finner mot bakgrund av de förbättrade möjligheter till skuldsanering som den nya skuldsaneringslagen innebär och de övriga åtgärder mot överskuldsättning som regeringens strategi omfattar att det inte finns skäl att föreslå något initiativ från riksdagen med anledning av motionerna. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Företagsrekonstruktion och skuldsanering för företagare m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. skuldsanering för företagare och en översyn av lagen om företagsrekonstruktion. Utskottet hänvisar bl.a. till ny lagstiftning och pågående arbete.

Jämför särskilt yttrande 3 (M).

Motionerna

Ewa Thalén Finné m.fl. (M) anför i kommittémotion 2016/17:3144 att det bör utredas hur fler livskraftiga företag med betalningssvårigheter kan få möjlighet till en andra chans. Det föreslås därför ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av lagen om företagsrekonstruktion (yrkande 6).

Motsvarande önskemål framställs i kommittémotion 2016/17:3186 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 5.

Caroline Szyber m.fl. (KD) anför i kommittémotion 2015/16:1938 att det är nödvändigt att det finns en möjlighet till skuldsanering för företagare. Det föreslås därför ett tillkännagivande om att regeringen bör presentera ett förslag i enlighet med Nystartsutredningens förslag om en särskild form av skuldsanering för företagare som drabbats av överskuldsättning (yrkande 27).

Ett motsvarande yrkande framställs i kommittémotionerna 2015/16:2401 av Johan Hedin m.fl. (C) och 2015/16:2701 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 5.

Anders Ahlgren och Staffan Danielsson (båda C) anför i motion 2015/16:744 att företagare som är nära obestånd eller som gått i konkurs kan behöva bättre förutsättningar än i dag för att komma igenom en kris och få en andra chans. Det bör därför införas frikostigare regler i syfte att ge företagare bättre möjligheter att komma igen. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet med detta.

Ulrika Karlsson i Uppsala (M) anför i motion 2015/16:2294 att regelverket på insolvensområdet är i behov av en översyn för att bättre kunna möta nutida krav. Hon föreslår därför ett tillkännagivande till regeringen om att ta initiativ till ett regelverk som medför en effektivare skuldavskrivning för näringsidkare (yrkande 3). Hon föreslår även ett tillkännagivande till regeringen om att överväga att införa en modell med pantkonton, dit den insolvente kan överföra kontanter som en säkerhet för företag som han eller hon har en affärsrelation med (yrkande 2). Hon föreslår vidare ett tillkännagivande till regeringen om att underlätta för näringsidkare att få tillstånd att driva näring efter konkurs och insolvens (yrkande 1).

Bakgrund

Företagsrekonstruktion är ett alternativ till konkurs för företag som har ekonomiska problem men som på sikt har en möjlighet att överleva. Bestämmelserna finns i lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion.

Enligt lagen kan företag ansöka i domstol om rekonstruktion. Om domstolen beviljar rekonstruktionen utser den en rekonstruktör. I en företagsrekonstruktion kan det ingå ett offentligt ackord. Det innebär att fordringsägarna får avstå från en del av sina fordringar. Under den tid företagsrekonstruktionen pågår får som huvudregel utmätning inte ske.

Sedan den 1 november 2016 finns det en särskild form av skuldsanering för företagare och närstående till företagare (F-skuldsanering). F-skuldsanering innebär att en gäldenär delvis befrias från ansvar för betalningen av de skulder

som omfattas av F-skuldsaneringen. Bestämmelserna finns i lagen (2016:676) om skuldsanering för företagare. F-skuldsanering erbjuds enligt lagen över-skuldsatta personer som är eller har varit engagerade i en näringsverksamhet som drivits på ett försvarligt och lojalt sätt. Lagens syfte är att minska riskerna med företagande och ge fler företagare en möjlighet till en andra chans (prop. 2015/16:125, bet. 2015/16:CU19, rskr. 2015/16:235). Till grund för lagstiftningen låg Nystartsutredningens förslag i betänkandet F-skuldsanering – en möjlighet till nystart för seriösa företagare (SOU 2014:44).

För en fysisk person gäller enligt 6 kap. 1 § konkurslagen (1987:672) ett automatiskt näringsförbud under konkursen. Efter avslutad konkurs kan näringsförbud meddelas efter särskild prövning enligt bestämmelser i lagen (2014:836) om näringsförbud. Enligt 5 § i den lagen ska det meddelas näringsförbud för den som har agerat grovt otillbörligt mot borgenärer eller på annat sätt grovt har åsidosatt sina skyldigheter i samband med att en näringsverksamhet har försatts i konkurs, om ett sådant förbud är påkallat från allmän synpunkt. Näringsförbud meddelas efter prövning av domstol för en tid av lägst tre och högst tio år (10 och 16 §§).

Pågående arbete

Regeringen gav den 5 februari 2015 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av bl.a. lagen om företagsrekonstruktion för att ge fler livskraftiga företag med betalningssvårigheter en möjlighet till en andra chans (dir. 2015:10). Den särskilda utredaren överlämnade den 16 oktober 2016 betänkandet Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (SOU 2016:72). I betänkandets sammanfattning anförts att det i fråga om företagsrekonstruktion lämnas förslag som kan delas upp i fyra kategorier. Det konstateras inledningsvis att antalet rekonstruktioner i dag är lågt i förhållande till antalet konkurser, vilket delvis kan förklaras av begränsad kunskap hos företagen om rekonstruktion. Men det kan också förklaras av att konkurs många gånger framstår som ett mindre riskfyllt alternativ. Staten bör därför enligt utredaren öka företagens kunskap om möjligheterna genom sina myndigheter och via webbplatsen verksamt.se.

Därutöver lämnas fyra förslag kopplade till möjligheterna att minska kostnaderna i samband med företagsrekonstruktion, vilka i dag bedöms vara höga. Det handlar om en koncentration till ett mindre antal domstolar, som får möjlighet att bygga upp specialistkompetens, samt förslag om att rätten ska pröva rekonstruktörens arvode, införa ett s.k. separat ackord med en förenklad process för mindre företag och att rekonstruktören ska kunna agera som förvaltare i en eventuell konkurs.

Ytterligare fyra förslag presenteras som syftar till att skapa ökade förutsättningar för att uppnå en lyckad rekonstruktion. Det föreslås att rättshandlingar som gäldenären företar utan samtycke från rekonstruktören ska medföra ogiltighet, att rekonstruktörens skadeståndsskyldighet ska regleras i lag, att reglerna om gäldenärens avtal ska ändras för att bli mer lika reglerna

vid en konkurs samt att gäldenärer och borgenärer ska kunna träffa en särskild uppgörelse, s.k. utvidgat ackord.

Avslutningsvis lämnar utredaren två förslag som syftar till att öka borgenärernas förtroende för rekonstruktionsprocessen. Det handlar dels om att förslag till rekonstruktörer ska föregås av kontakter med borgenärerna, dels om ett ökat beviskrav och något mer information redan i samband med ansökan om rekonstruktion.

Utredaren lämnar även ett antal andra förslag, som ligger utanför rekonstruktionslagstiftningen, för att ge fler företagare möjlighet till en andra chans. Det föreslås att det skatterättsliga företrädaransvaret utreds och att kreditföretagens hantering av betalningsanmärkningar ses över. Utredaren rekommenderar också att Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att ta fram en handledning för hur kraven på finansiell stabilitet hos leverantörerna ska hanteras vid upphandlingar. Det anförs att det i dag formuleras vissa ”skakrav” hos kreditupplysningsföretagen, vilka kan diskvalificera företag som hamnat i tillfälliga betalningsproblem. Det viktiga i uppdraget är enligt utredaren att hitta en balans mellan möjligheterna till en andra chans och de offentliga inköparnas legitima krav på att leverantörerna ska klara av att fullgöra sina åtaganden.

Betänkandet har varit föremål för remissbehandling, och remisstiden gick ut den 31 januari 2017.

Utöver den inhemska översynen av lagen om företagsrekonstruktion lade EU-kommissionen den 22 november 2016 fram ett förslag till direktiv om företagsrekonstruktion och om en andra chans för seriösa företagare (KOM(2016) 723). Målet med direktivet är bl.a. att minska antalet konkurser av i grunden fungerande företag och förbättra företagares utsikter att få en andra chans. Det föreslås harmoniserade regler om rekonstruktion av företag. Det ska vara möjligt att inom ramen för rekonstruktionsförfarandet besluta om nedsättning av företagets skulder. Vidare föreslås ett regelverk för skuldsanering för företagare som innebär att det ska vara möjligt för en företagare att befrias från betalningsansvar för sina skulder efter tre år. Slutligen föreslås åtgärder som ska förbättra effektiviteten i insolvensförfarandena, bl.a. utbildning för domare, regler om utnämmandet av rekonstruktörer och regler om sammanställning av statistik. Förslaget kommer att subsidiaritetsprövas av riksdagen, och ärendet bereds av civilutskottet.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade motionsyrkanden om företagsrekonstruktion och skuldsanering för företagare våren 2015 (bet. 2014/15:CU9). Utskottet konstaterade då att det pågick en utredning om bl.a. lagen om företagsrekonstruktion som syftar till att ge fler livskraftiga företag med betalningssvårigheter en möjlighet till en andra chans och att Nystartsutredningen hade lämnat sina förslag i utredningsbetänkandet F-skuldsanering – en möjlighet till nystart för seriösa företagare (SOU 2014:44). Utskottet ansåg att resultatet av det

pågående utredningsarbetet inte borde föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Motionsyrkandena avstyrktes därför. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan finns sedan november 2016 en särskild form av skuldsanering för företagare och närstående till företagare (F-skuldsanering). Bestämmelserna finns i en särskild lag om skuldsanering för företagare, vars syfte är att minska riskerna med företagande och ge fler företagare en möjlighet till en andra chans. Genom denna reglering får önskemålen i motionerna 2015/16:744, 2015/16:1938 yrkande 27, 2015/16:2294 yrkande 3, 2015/16:2401 och 2015/16:2701 yrkande 5 anses ha blivit tillgodosedda, varför motionsyrkandena bör avslås.

Som nämnts har en särskild utredare gjort en översyn av bl.a. lagen om företagsrekonstruktion och i betänkandet Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (SOU 2016:72) lämnat olika förslag som syftar till att ge fler livskraftiga företag med betalningssvårigheter en möjlighet till en andra chans. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling, och remisstiden gick ut den 31 januari 2017. Vidare har EU-kommissionen lagt fram ett förslag till direktiv om företagsrekonstruktion och om en andra chans för seriösa företagare som bl.a. syftar till att minska antalet konkurser av i grunden fungerande företag. Utskottet kan alltså konstatera att det pågår ett arbete som ligger helt i linje med önskemålen i motionerna 2016/17:3144 yrkande 6 och 2016/17:3186 yrkande 5. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Det finns mot bakgrund av gällande lagstiftning om näringsförbud inte skäl att föreslå något initiativ från riksdagens sida med anledning av motion 2015/16:2294 yrkande 1. Utskottet anser vidare att det saknas skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motion 2015/16:2294 yrkande 2. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Preskriptionsavbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av preskriptionslagens bestämmelser om preskriptionsavbrott. Utskottet hänvisar till ett nytt avgörande från Högsta domstolen.

Jämför reservation 10 (M).

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:2704 anför Ewa Thalén Finné m.fl. (M) att frågor om preskriptionsavbrott har vållat stora problem i den praktiska tillämpningen, vilket har skapat rättsosäkerhet. Motionärerna anser att det behövs en översyn

av preskriptionslagens bestämmelser om preskriptionsavbrott. Ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över de aktuella bestämmelserna föreslås därför (yrkande 13).

Ett motsvarande yrkande framställs i kommittémotion 2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 9.

Bakgrund

Bestämmelser om preskription av fordringar finns i preskriptionslagen (1981:130). Preskription innebär att borgenären förlorar rätten att kräva ut sin fordran (8 §). En fordran preskriberas tio år efter tillkomsten om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Preskriptionstiden är dock tre år för en fordran mot en konsument (2 §). Preskriptionen avbryts bl.a. genom att gäldenären får ett skriftligt krav eller en skriftlig erinran (påminnelse) om fordringen från borgenären (5 § 2). Av praxis från Högsta domstolen framgår att om gäldenären inte erkänner att han eller hon har fått ett brev med krav eller erinran, har borgenären bevisbördan för att så har skett. Vad som ska bevisas är att gäldenären har tagit emot brevet eller åtminstone att brevet har kommit fram till en adress där gäldenären har anledning att bevaka sin post. Däremot behöver det inte bevisas att gäldenären rent faktiskt har läst brevet eller på något annat sätt har tagit del av innehållet (se NJA 1998 s. 750, NJA 2007 s. 157 och NJA 2012 s. 172). Om preskriptionen har avbrutits löper en ny preskriptionstid (6 §).

I rättsfallet NJA 2016 s. 332 har Högsta domstolen därutöver klargjort att om borgenären har sänt två kravbrev till en adress där gäldenären har anledning att bevaka sin post, är detta normalt tillräckligt som bevis om att preskriptionen har avbrutits. I sådana fall får preskriptionsavbrott anses ha skett senast genom det andra brevet. En förutsättning för detta är enligt domstolen att sökanden kan visa att två brev verkligen har sänts och att de har sänts till en adress där gäldenären har anledning att bevaka sin post. Det får inte heller finnas någon omständighet som i det särskilda fallet talar emot att gäldenären har fått åtminstone ett av breven. Om gäldenären sålunda kan ge en tänkbar förklaring till att båda breven har kommit bort vid postbefordran eller till att han eller hon av något annat skäl inte har fått dem, kan avsändande av två brev inte anses tillräckligt som bevis för preskriptionsavbrott. Som exempel anges att det kan ha varit problem med postgången i området eller med tillgrepp ur brevlådor vid den tid som är aktuell. Även andra omständigheter kan vägas in i en samlad bedömning, såsom att något av breven har returnerats till avsändaren.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade ett motsvarande motionsyrkande våren 2015 (bet. 2014/15:CU11). Utskottet ansåg då att det inte fanns skäl att föreslå något

initiativ från riksdagen. Därmed avstyrkte utskottet motionen. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har Högsta domstolen i det nyligen meddelade avgörandet NJA 2016 s. 332, i tillägg till vad domstolen tidigare slagit fast, klargjort bl.a. att om borgenären har sänt två kravbrev till en adress där gäldenären har anledning att bevaka sin post, är detta normalt tillräckligt som bevis om att preskriptionen har avbrutits. Enligt avgörandet får preskriptionsavbrott då anses ha skett senast genom det andra brevet. Utskottet kan mot den bakgrunden inte se att det finns skäl för något tillkännagivande till regeringen av det slag som begärs. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör se över möjligheten att skärpa lagstiftningen mot fordonsmålvakter och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 11 (S, MP, V).

Motionerna

Roger Haddad m.fl. (L) anför i kommittémotion 2016/17:3468 att de genomförda lagändringarna för att komma till rätta med s.k. fordonsmålvakter har haft mycket begränsad effekt i och med att antalet bilmålvakter inte har minskat. Detta beror bl.a. på att många bilar är i så dåligt skick att de inte är utmättningsbara och att kommunerna inte får flytta bilar som är korrekt parkerade. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en skärpning av lagstiftningen mot fordonsmålvakter (yrkande 14).

Ett liknande yrkande framställs av Hans Hoff (S) i motion 2016/17:2737.

Bakgrund

Sedan den 1 juli 2014 gäller lagen (2014:447) om rätt att ta fordon i anspråk för fordringar på vissa skatter och avgifter. Lagen tillämpas på sådana skatter och avgifter som har beslutats efter det angivna datumet.

Lagen gäller enligt 1 § rätt att ta fordon i anspråk för betalning av bl.a. fordringar på avgifter enligt lagen om felparkeringsavgift, trängselskatt och tilläggsavgift enligt lagen om trängselskatt, fordonskatt och avgifter avseende fordonskatt enligt vägtrafikskattelagen samt skatter och avgifter enligt lagen med särskilda bestämmelser om fordonskatt.

Vid indrivning av sådana fordringar som anges i 1 § får Kronofogdemyndigheten enligt 2 § besluta att ta i anspråk det fordon som skatten eller avgiften avser för betalning av gäldenärens skuld. Detta gäller under förutsättning att gäldenären saknar utmätningsbara tillgångar som räcker till betalning av skulden och att fordonet inte tillhör eller kan anses tillhöra gäldenären enligt bestämmelserna i utsökningsbalken.

I fråga om ianspråktagande tillämpas i övrigt bestämmelserna om utmätning i utsökningsbalken. Detta innebär att Kronofogdemyndigheten, på motsvarande sätt som vid utmätning, har möjlighet att bedöma om det är försvarligt att ta fordonet i anspråk eller inte.

Syftet med lagen är enligt förarbetena att dels minska de restförda fordonsrelaterade skulderna till det allmänna, dels minska incitamentet att använda s.k. fordonsmålvakter. Genom att låta en fordonsmålvalt, normalt en person utan utmätningsbara tillgångar, stå som registrerad ägare till ett fordon kan den civilrättsliga ägaren och brukaren undandra sig det betalningsansvar som följer av ett fordonsinnehav (prop. 2013/14:176, bet. 2013/14:CU36).

Samtidigt med den nya lagen gjordes det ändringar i lagen (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall. Ändringarna innebär att felparkerade fordon vilkas registrerade ägare har obetalade och förfallna skulder i form av felparkeringsavgift som uppgår till ett visst belopp får flyttas av bl.a. kommuner och att fordonet inte behöver återlämnas till ägaren förrän alla dessa skulder och kostnader i samband med flytten är betalade.

Frågesvar

Infrastrukturminister Anna Johansson anförde den 12 januari 2017 som svar på en skriftlig fråga om eventuella åtgärder för att komma till rätta med problematiken med bilmålvakter (fr. 2016/17:539) bl.a. att de nya reglerna har gjort det mindre lönsamt att ha fordon registrerade på fordonsmålvakter genom att skulder följer med fordonet och inte den juridiska ägaren. Därmed kan fordon ägda av målvakter beslagtas och skrotas eller säljas om skulderna inte blir betalda. Syftet med regelförändringarna var att skapa verktyg för polisen, Kronofogdemyndigheten och andra myndigheter att komma åt fordonsägare som inte gör rätt för sig och att förbättra trafiksäkerheten på vägarna genom att lättare få bort skrotfärdiga bilar. Reglerna har enligt ministern haft effekt genom att minska möjligheterna och lönsamheten i att utnyttja fordonsmålvakter. Ytterligare och mer långtgående åtgärder riktade mot fordonsmålvakter skulle kunna innebära inskränkningar i äganderätten, vilka måste vara proportionerliga och balanserade. Regeringen följer utvecklingen för de fordonsrelaterade skulderna till det allmänna och har dialog med berörda myndigheter i frågan. Ministern anförde vidare att det är rättsvårdande myndigheterna som ska använda lagstiftningen för att den ska få avsedd effekt.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan genomfördes i juli 2014 lagändringar som bl.a. syftade till att motverka problemet med fordonsmålvakter. Utskottet kan konstatera att de nya reglerna i viss utsträckning har minskat möjligheterna till och lönsamheten i att utnyttja fordonsmålvakter. Enligt utskottets mening är de genomförda lagändringarna emellertid inte tillräckliga för att komma till rätta med problemet med fordonsmålvakter. Utskottet anser att det är angeläget att ytterligare åtgärder nu vidtas. Regeringen bör därför se över möjligheten att skärpa lagstiftningen.

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Därmed bör motion 2016/17:3468 yrkande 14 bifallas och motion 2016/17:2737 delvis bifallas.

Försäljning av utmätt egendom i allmänna mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ändring i bestämmelserna i utsökningsbalken om försäljning av utmätt egendom i allmänna mål. Jämför reservation 12 (M).

Motionerna

Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) anför i kommittémotion 2016/17:3158 att rättssäkerheten i skattemål behöver stärkas. Som en sista säkerhetsventil bör lagen ändras på så sätt att utmätt egendom inte får säljas förrän exekutionstiteln har vunnit laga kraft, på motsvarande sätt som gäller för enskilda mål och med de undantag som redan i dag gäller i enskilda mål. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att regeringen bör ta nödvändiga initiativ till en lagändring i enlighet med det anförda (yrkande 2).

Motsvarande önskemål framställs i motion 2015/16:2633 av Maria Malmer Stenergard (M) yrkande 2.

Bakgrund

Mål om verkställighet, s.k. utsökningsmål, handläggs enligt 1 kap. 6 § utsökningsbalken som enskilda eller allmänna mål. Allmänna mål gäller offentlighetsrättsliga fordringar som staten eller en kommun har. Övriga mål är enskilda mål. Allmänna mål är bl.a. mål om uttagande av böter, vite, skatt, tull, avgift och andra medel som staten har rätt till och som får utsökas utan föregående dom. I de allmänna målen är det Kronofogdemyndigheten själv som utövar de funktioner som tillkommer sökanden i enskilda mål (2 kap. 30 §).

I de allmänna målen är lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. tillämplig. I nämnda lag regleras bl.a. gäldenärsutredning,

uppskov med betalning och säkerhet när uppskov beviljas. I indrivningsförrordningen (1993:1229) regleras inom vilken tid en fordran i ett allmänt mål ska lämnas över till Kronofogdemyndigheten. Huvudregeln är att fordran ska överlämnas senast två månader efter det att den skulle ha betalats (4 §).

När det gäller indrivning av fordringar på skatter eller avgifter enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) finns särskilda bestämmelser i den lagen (70 kap. 1–3 §§). Överlämnande för indrivning förutsätter att beloppet har förfallit till betalning, att beloppet överstiger en viss minsta gräns och att en betalningsuppsmaning inte har följts. Överlämnande sker inte om anstånd har beviljats. Genom införandet av skatteförfarandelagen blev reglerna om anstånd med att betala skatter eller avgifter generösare och enklare att tillämpa än tidigare. Enligt de nya reglerna ska anstånd alltid kunna medges om det är tveksamt hur mycket skatt eller avgift som den skattskyldige kommer att behöva betala; detta gäller oberoende av om den skattskyldige begärt omprövning eller överklagat eller om frågan om skattenedsättning uppkommit på annat sätt (prop. 2010/11:165, bet. 2011/12:SkU3).

Det finns en rad särbestämmelser för Kronofogdemyndighetens handläggning av de allmänna målen.

Enligt 3 kap. 23 § utsökningsbalken får en annan exekutionstitel i allmänt mål än som avser böter m.m. verkställas innan den har vunnit laga kraft, om det är särskilt föreskrivet. I fråga om flertalet skatter gäller att verkställighet får ske trots att beslutet om detta inte har vunnit laga kraft. Detta följer av särskilda bestämmelser i skatteförfarandelagen (68 kap. 1 §). Vidare gäller att en exekutionstitel i ett allmänt mål verkställs såsom lagakraftägande dom, vilket innebär att verkställigheten får äga rum utan särskilda villkor.

För enskilda mål gäller enligt 8 kap. 3 § utsökningsbalken att försäljning av utmätt egendom ska ske utan dröjsmål, om det inte finns några hinder mot det. Enligt 4 § i samma kapitel gäller för enskilda mål i vissa typer av fall att egendomen inte får säljas utan gäldenärens samtycke förrän exekutionstiteln har vunnit laga kraft. För enskilda mål gäller vidare enligt samma bestämmelse att lös egendom som har betydande värde eller fast egendom inte heller i annat fall får säljas utan gäldenärens samtycke, om inte exekutionstiteln har vunnit laga kraft eller får verkställas såsom lagakraftägande dom.

För allmänna mål gäller enligt 8 kap. 19 § utsökningsbalken att försäljning av utmätt egendom ska ske utan dröjsmål, om det inte finns några hinder mot det eller anstånd lämnas av Kronofogdemyndigheten.

Pågående arbete

Regeringen gav den 4 september 2014 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av utsökningsbalken och anslutande regler för att modernisera utsökningsrätten (dir. 2014:127). Utredningen, som antog namnet Utsökningsutredningen, överlämnade den 25 november 2016 sitt betänkande Ett modernare utsökningsförfarande (SOU 2016:81). I betänkandet föreslås bl.a. en effektivare indrivning av offentligrättsliga fordringar. Förslaget i den delen

går bl.a. ut på att särregleringen för vad som i dag benämns allmänna mål förtydligas genom vissa språkliga och lagtekniska ändringar. Inga sakliga ändringar föreslås när det gäller bestämmelsen i 8 kap. 19 § utsökningsbalken om försäljning av utmätt egendom i allmänna mål.

Betänkandet är föremål för remissbehandling, och remissvaren ska ha kommit in senast den 21 april 2017.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att bestämmelserna i utsökningsbalken om försäljning av utmätt egendom i allmänna mål till sitt innehåll hänger samman med den särskilda reglering som gäller i övrigt för verkställighet i allmänna mål. Vad särskilt beträffar skattemålen konstaterar utskottet vidare att reglerna om anstånd med att betala skatter eller avgifter har blivit generösare och enklare att tillämpa genom införandet av skatteförfarandelagen. Överlämnande för indrivning sker inte om anstånd har beviljats. Mot den bakgrunden anser utskottet att det inte finns skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av det som anförs i motionerna. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Arbetsgivarintyg vid konkurs

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om arbetsgivarintyg inom ramen för den statliga lönegarantin.

Motionen

Patrik Engström m.fl. (S) anför i motion 2015/16:611 att löntagare alltför ofta får problem med att få ut arbetsgivarintyg när det företag där de är anställda går i konkurs, vilket innebär att det blir svårt att få a-kassa. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheten att låta arbetsgivarintyg utfärdas inom ramen för den statliga lönegarantin.

Bakgrund

Enligt 47 § andra stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska det till en ansökan om ersättning fogas ett intyg av arbetsgivaren om den sökandes arbetsförhållanden och de uppgifter i övrigt som behövs för att bedöma hans eller hennes rätt till ersättning. Om det medför stora svårigheter för sökanden att skaffa ett intyg, får han eller hon styrka uppgifterna på något annat sätt. Arbetsgivaren ska på begäran utfärda intyget på en särskild blankett.

Om arbetsgivaren är ett bolag som gått i konkurs, är det konkursbolaget som ska utfärda arbetsgivarintyget. Detta kan konkursbolaget göra fram tills

konkursen avslutas och konkursbolaget blir upplöst. Konkursförvaltaren, som har till uppgift att i borgenärens intresse avveckla konkursboet, har ingen skyldighet att utfärda ett arbetsgivarintyg men kan ofta ändå hjälpa till med detta.

Lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497) innebär att staten upp till ett visst maximibelopp svarar för en arbetstagares löne- och pensionsfordringar mot en arbetsgivare som har försatts i konkurs eller är föremål för företagsrekonstruktion (1 och 7 §§). Lönegarantin är kopplad till löneförmånsrätten på så sätt att betalningar enligt garantin görs för lönefordringar som är förmånsberättigade enligt förmånsrättslagen (1970:979).

Det är konkursförvaltaren som med något undantag prövar rätten till betalning enligt lönegarantin (11–20 §§), medan utbetalning av garantibeloppen sköts av länsstyrelsen (22 §).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inte se att det finns skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av det som anförs i motionen. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Reservationer

1. Ändrade regler för handräckning av otillåtna bosättningar, punkt 1 (S, MP, V)

av Johan Löfstrand (S), Hillevi Larsson (S), Lars Eriksson (S), Emma Hult (MP), Johanna Haraldsson (S), Shadiye Heydari (S), Lotta Johnsson Fornarve (V) och Faradj Koliev (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1051 av Jessica Roswall och Maria Malmer Stenergard (båda M),

2015/16:1119 av Boriana Åberg (M),

2015/16:1160 av Patrick Reslow (M),

2015/16:1203 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (båda M),

2015/16:1482 av Fredrik Malm m.fl. (FP) yrkande 13,

2015/16:1759 av Gunilla Nordgren (M),

2015/16:1763 av Ulf Berg och Gunilla Nordgren (båda M),

2015/16:1877 av Fredrik Schulte (M) yrkande 1,

2015/16:2304 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 4,

2015/16:2530 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 3,

2015/16:2755 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,

2015/16:2828 av Markus Wiechel (SD),

2015/16:3015 av Staffan Danielsson (C) yrkande 1,

2016/17:1526 av Gunilla Nordgren (M),

2016/17:1793 av Fredrik Schulte (M) yrkande 1,

2016/17:1821 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 5,

2016/17:1977 av Staffan Danielsson och Solveig Zander (båda C) yrkande 1,

2016/17:2239 av Maria Malmer Stenergard (M),

2016/17:2279 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,

2016/17:2296 av Markus Wiechel (SD),

2016/17:2300 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 4,

2016/17:2771 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD),

2016/17:3229 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 4 och

2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkandena 41, 52 och 53.

Ställningstagande

Vi instämmer i majoritetens bedömning med där anförda skäl att yrkandet i motion 2016/17:2771 bör avslås.

Vad gäller motionsönskemålen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär förbättrade möjligheter till särskild

handräckning av otillåtna bosättningar konstaterar vi att det i promemorian Otillåtna bosättningar (Ds 2016:17) har presenterats sådana förslag. Promemorian har remissbehandlats och bereds nu vidare inom Regeringskansliet. En proposition är aviserad till den 21 mars 2017. Vi anser mot den bakgrunden att det inte finns behov av något tillkännagivande till regeringen. Motionsyrkandena bör därför avslås.

2. Skuldsanering, punkt 2 (M, C, L, KD)

av Tuve Skånberg (KD), Ewa Thalén Finné (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Ola Johansson (C), Thomas Finnborg (M), Robert Hannah (L) och Mats Green (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:2861 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, L) och
2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 47,
bifaller delvis motionerna
2015/16:2789 av Robert Hannah m.fl. (FP) yrkande 2,
2016/17:1459 av Lotta Olsson (M) och
2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 6 och
avslår motionerna
2015/16:1770 av Jörgen Andersson (M),
2015/16:2704 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkandena 9 och 10 samt
2016/17:1572 av Jörgen Andersson (M).

Ställningstagande

Vi instämmer i majoritetens bedömning med där anförda skäl att motionerna 2015/16:1770, 2015/16:2704 yrkandena 9 och 10 samt 2016/17:1572 bör avslås.

En mycket angelägen fråga är att förkorta gäldenärernas totala överskuld-sättningsperiod så att de så snabbt som möjligt kan bli ekonomiskt rehabiliterade och komma tillbaka till ett mer normalt samhällsliv. Det är bättre att snabbt befrias från sin skuld än att erbjudas tidsbegränsade avbetalningsfria perioder under pågående skuldsanering. Vidare bör regelverket för skuldsanering vara rättvist och förutsebart.

Vi anser mot denna bakgrund att betalningsplanen som huvudregel ska bestämmas till tre år i stället för fem. Det finns då inte någon anledning att dessutom låta två månader per år vara betalningsfria.

Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär att betalningsplanen vid skuldsanering för privatpersoner som huvudregel ska bestämmas till tre år utan några betalningsfria månader.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motionerna 2016/17:2861 och 2016/17:3347 yrkande 47 samt delvis bifall till motionerna 2015/16:2789 yrkande 2, 2016/17:1459 och 2016/17:3147 yrkande 6, ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Budget- och skuldrådgivning, punkt 3 (M)

av Ewa Thalén Finné (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Thomas Finnborg (M) och Mats Green (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2704 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 4 och
2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 11,
bifaller delvis motion
2015/16:2789 av Robert Hannah m.fl. (FP) yrkande 1 och
avslår motion
2015/16:186 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi instämmer i majoritetens bedömning med där anförda skäl att motion 2015/16:186 yrkande 2 bör avslås.

Budget- och skuldrådgivningen är lagstadgad, och samtliga kommuner är skyldiga att lämna råd och anvisningar i budget- och skuldförslag till skuldsatta. Olika utredningar och rapporter (bl.a. Konsumentverkets årliga rapport om den kommunala budget- och skuldrådgivningen och Riksrevisionens rapport om överskuldsättning, RiR 2015:14) visar emellertid att budget- och skuldrådgivningen skiljer sig väsentligt åt över hela landet och att vissa kommuner till och med saknar budget- och skuldrådgivning. Detta behöver vi ändra på genom förbättrad samordning mellan de olika aktörer som ansvarar för skuldrådgivning. De åtgärder som hittills har vidtagits på området kan inte anses tillräckliga.

Regeringen bör därför ta nödvändiga initiativ för att stärka budget- och skuldrådgivningen genom förbättrad samordning mellan relevanta aktörer på området. Därmed bör motion 2015/16:2704 yrkande 4 bifallas och motion 2015/16:2789 yrkande 1 delvis bifallas.

I och med att riksdagen antagit den nya skuldsaneringslagen har kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning förtydligats, vilket förvisso är bra. Men vi anser att det finns en fortsatt risk att tillsynen över budget- och skuldrådgivningen kommer att bli eftersatt och inte samordnad om den ska skötas av Inspektionen för vård och omsorg. Konsumentverket har i dag kunskapen och även uppgiften att stödja budget- och skuldrådgivningen. Det vore därför enligt vår mening bättre och mer effektivt om Konsumentverket hade tillsynsansvaret, och därför ska även regleringen om budget- och skuldrådgivning flyttas från socialtjänstlagen till skuldsaneringslagen.

Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till lagändringar som innebär att Konsumentverket ska ansvara för tillsynen över kommunernas budget- och skuldrådgivning samt att reglerna om kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning ska vara placerade i skuldsaneringslagen. Därmed bör motion 2016/17:3147 yrkande 11 bifallas.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Budget- och skuldrådgivning, punkt 3 (L)

av Robert Hannah (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2789 av Robert Hannah m.fl. (FP) yrkande 1,
bifaller delvis motion
2015/16:2704 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 4 och
avslår motionerna
2015/16:186 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 2 och
2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Jag instämmer i majoritetens bedömning med där anförda skäl att motionerna 2015/16:186 yrkande 2 och 2016/17:3147 yrkande 11 bör avslås.

Kommunernas budget- och skuldrådgivning är av stor betydelse för att hjälpa enskilda att få överblick över sin ekonomi. Utöver skuldsaneringsärenden finns det betydande andra uppgifter som rådgivarna med fördel skulle kunna arbeta med, exempelvis att hjälpa människor som hamnat hos

Kronofogdemyndigheten för första gången eller att hjälpa människor med betydligt lägre skuldbelopp än vad som krävs för skuldsanering.

Den kommunala budget- och skuldrådgivningen kan förbättras och med stöd från Konsumentverket bli en viktig hjälp för människor som hamnat i ekonomiska bekymmer. Det finns alltså all anledning att satsa vidare på ett utvecklat samarbete mellan Konsumentverket och kommunerna på detta område. De åtgärder som hittills har vidtagits kan inte anses tillräckliga.

Regeringen bör ta nödvändiga initiativ i enlighet med det anförda. Detta bör riksdagen, med bifall till motion 2015/16:2789 yrkande 1 och delvis bifall till motion 2015/16:2704 yrkande 4, ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

5. Löneutmätning, punkt 4 (L)

av Robert Hannah (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:2789 av Robert Hannah m.fl. (FP) yrkande 4.

Ställningstagande

En löneutmätning pågår kontinuerligt tills skulderna blivit betalda. Över hälften av de personer som står under löneutmätning har haft sådan i mer än ett år, och var sjätte gäldenär har haft löneutmätning i mer än fem år. Det är inte ovanligt att skulderna växer trots löneutmätningen. De innehållna beloppen räcker helt enkelt inte till för att ens täcka dröjsmålsräntorna.

En utgångspunkt när reglerna fastställdes i mitten av 1990-talet var att förbehållsbeloppet vid löneutmätning skulle ligga på en högre nivå än normen för socialbidrag. Skillnaderna är i dag mycket små, och det kan till och med hända att förbehållsbeloppet blir lägre än socialbidragsnormen. En annan orimlighet i dagens system är att beräkningen av förbehållsbeloppet görs med hänsynstagande till en makes, makas eller sambos ekonomiska förhållanden, vilket rent praktiskt får till följd att en make, maka eller sambo får vara med och betala skulderna.

Kronofogdemyndigheten lämnade 2009 en rapport till regeringen (Rapport 2009:3 Förenklad löneutmätning), som innehåller flera olika förslag till förändringar. Förslagen gick i huvudsak ut på förenklingar av utmätning-förfarandet och skulle samtidigt innebära en mindre betungande situation för gäldenärerna. Den alldeles övervägande delen av remissinstanserna var positiva till de framlagda förslagen. Även Utsökningsutredningen har i

betänkandet Ett modernare utsökningsförfarande (SOU 2016:81) lämnat vissa förslag om löneutmätning. Betänkandet är föremål för remissbehandling.

Jag anser att det är angeläget att reglerna om löneutmätning ändras, något som skulle underlätta för många överskuldssatta. Regeringen bör därför snarast ta nödvändiga initiativ till att reglerna ändras.

Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2015/16:2789 yrkande 4, ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. Åtgärder mot överskuldssättning, punkt 5 (M)

av Ewa Thalén Finné (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Thomas Finnborg (M) och Mats Green (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 4, bifaller delvis motion 2015/16:186 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 1 och avslår motionerna 2015/16:186 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 3 och 4, 2015/16:883 av Penilla Gunther (KD), 2015/16:1170 av Cecilia Magnusson och Ulf Berg (båda M), 2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 26, 2015/16:2050 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 4, 2016/17:2371 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD) yrkande 4, 2016/17:2683 av Cecilia Magnusson (M) och 2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 46.

Ställningstagande

Många människor saknar i dag en ekonomisk buffert för oförutsedda händelser, och omkring 400 000 personer befinner sig i Kronofogdemyndighetens register.

Överskuldssättningen kostar samhället 30–50 miljarder kronor årligen, och det personliga lidandet går inte att mäta i pengar. I kölvattnet av trasslig ekonomi och överskuldssättning följer andra problem som ökad stress, sömnsvårigheter och psykisk ohälsa. För att långsiktigt komma till rätta med överskuldssättningsproblemen krävs dels att färre över huvud taget hamnar i en ekonomisk situation som de inte förmår hantera, dels att fler människor som

hamnat i en mycket svår ekonomisk situation förmår ta sig ur den. De åtgärder som hittills har vidtagits mot överskultsättning kan inte anses vara tillräckliga.

Regeringen bör därför vidta nödvändiga åtgärder mot överskultsättning. Detta bör riksdagen, med bifall till motion 2016/17:3147 yrkande 4 och delvis bifall till motion 2015/16:186 yrkande 1, ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

Vi instämmer i majoritetens bedömning med där anförda skäl att övriga motionsyrkanden bör avslås.

7. Åtgärder mot överskultsättning, punkt 5 (SD)

av Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilander (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2050 av Mikael Eskilander (SD) yrkande 4 och

2016/17:2371 av Mikael Eskilander och Roger Hedlund (båda SD) yrkande 4 och

avslår motionerna

2015/16:186 av Lotta Johnsson Fornarve (V) yrkandena 1, 3 och 4,

2015/16:883 av Penilla Gunther (KD),

2015/16:1170 av Cecilia Magnusson och Ulf Berg (båda M),

2015/16:1938 av Caroline Szyber (KD) yrkande 26,

2016/17:2683 av Cecilia Magnusson (M),

2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné (M) yrkande 4 och

2016/17:3347 av Caroline Szyber (KD) yrkande 46.

Ställningstagande

Många skuldsatta har i dag svårt att betala sina skulder. Inom näringslivet förekommer det ofta att företag och den skuldsatte gör frivilliga överenskommelser som att göra upp betalningsplaner, göra avdrag på ränta och ta bort straffavgifter för att på så sätt göra det möjligt för den skuldsatte att bli skuldfri. Om man däremot vänder sig till en statlig myndighet är det näst intill omöjligt att göra någon form av uppgörelse. Detta gör det svårare för den enskilda personen att komma ut ur skuldfällan och kan i praktiken ha motsatt effekt och minska möjligheten för staten att få in sina pengar. Därför tycker vi att det bör bli lättare för statliga myndigheter att göra uppgörelser med skuldsatta i de fall där det kan anses vara lämpligt. Det arbete som har inletts genom regeringens strategi mot överskultsättning och som syftar till en förbättrad hantering av skulder till det allmänna kan inte anses tillräckligt.

Regeringen bör därför vidta åtgärder för att göra det lättare för statliga myndigheter att göra uppgörelser med privatpersoner. Detta bör riksdagen, med bifall till motionerna 2015/16:2050 yrkande 4 och 2016/17:2371 yrkande 4, ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Vi instämmer i majoritetens bedömning med där anförda skäl att övriga motionsyrkanden bör avslås.

8. Åtgärder mot överskuldsetting, punkt 5 (V)

av Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:186 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 1, 3 och 4,
2015/16:1170 av Cecilia Magnusson och Ulf Berg (båda M),
2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 26,
2016/17:2683 av Cecilia Magnusson (M),
2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 4 och
2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 46,
bifaller delvis motion
2015/16:883 av Penilla Gunther (KD) och
avslår motionerna
2015/16:2050 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 4 och
2016/17:2371 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD)
yrkande 4.

Ställningstagande

Det förebyggande arbetet för att motverka överskuldsetting är av stor betydelse. Det är viktigt att bl.a. öka informationen och utbildningsinsatserna för att särskilt nå barn och unga vuxna. Även det civila samhället borde kunna bidra med insatser inom det förebyggande området. Det ekonomiska språket är för många svårt och ofta obegripligt, varför en bred folkbildningsinsats är av stor betydelse.

I tidigare utredningar, såsom SOU 2013:78, har en rad olika förslag på förebyggande åtgärder lagts fram. Att förstärka det förebyggande arbetet är en grundsten i arbetet för att förhindra att fler människor hamnar i skuldfällan.

De åtgärder som hittills har vidtagits är inte tillräckliga. Regeringen bör därför snarast återkomma med förslag på konkreta förebyggande åtgärder mot överskuldsetting.

En grupp som drabbas hårt av överskuldsättning är barn. Barnombudsmannen har i samband med tidigare utredningar framfört kritik mot att barnens rättigheter inte blivit tillräckligt belysta. Det finns i dag alltför lite forskning om hur barn drabbas av överskuldsättning, och det krävs krafttag. Det bör därför göras en barnkonsekvensanalys och lämnas förslag som förbättrar situationen för alla de barn och unga som lever i familjer med överskuld-sättning.

I betänkandet Överskuld-sättning i kreditsamhället? (SOU 2013:78) föreslog utredningen att det skulle införas en slutlig preskriptionstid för skulder, motsvarande det system som finns i Finland. Det skulle innebära att preskriptionstiden skulle börja löpa tre månader efter betalningsfastställelse och att slutlig preskription sedan skulle inträda efter 15 eller 20 år.

För en svårt överskuld-satt person är skuldsanering en mer verkningfull, men också mer svåråtkomlig och svårigenomförbar, process. Slutlig preskription är således inte ett fullgott alternativ, utan ska ses som en komplettering till möjligheten att få skuldsanering. Dessa åtgärder står inte heller i vägen för varandra.

Det är således hög tid att det införs en slutlig preskriptionstid för skulder. Regeringen bör därför återkomma med ett förslag som innebär att det införs en slutlig preskriptionstid för skulder.

Vad som anförts ovan om åtgärder mot överskuld-sättning, barnkonsekvens-analys och slutlig preskriptionstid bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

Jag instämmer i majoritetens bedömning med där anförda skäl att övriga motionsyrkanden bör avslås.

9. Åtgärder mot överskuld-sättning, punkt 5 (KD)

av Tuve Skånberg (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:186 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 3,

2015/16:1170 av Cecilia Magnusson och Ulf Berg (båda M),

2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 26,

2016/17:2683 av Cecilia Magnusson (M) och

2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 46,

bifaller delvis motion

2015/16:883 av Penilla Gunther (KD) och

avslår motionerna

2015/16:186 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 1 och 4,
2015/16:2050 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 4,
2016/17:2371 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD)
yrkande 4 och
2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Den grupp i samhället som lider svårast är de som i årtionden levt under hotet om indrivning av varje krona de kan tjäna utöver existensminimum. De skuldsatta och deras anhöriga lever ett kringskuret liv år efter år. De saknar ofta ork och förmåga att genomföra den totala skuldsanering som skulle vara dem till störst hjälp. Resultatet blir ofta att de hamnar i en alltmer omöjlig situation, med allt mindre hopp om att någonsin ta sig ur sin situation.

För att sätta en gräns på det livstidsstraff som den mest utsatta gruppen i praktiken lever under och öka möjligheten att bli skuldfri på sikt föreslog Utredningen om överskuldsättning i betänkandet Överskuldsättning i kreditsamhället? (SOU 2013:78) att slutlig preskription ska inträda efter drygt 15 år för fordringar som fastställts av Kronofogdemyndigheten eller i domstol. Jag anser att utredningens slutsatser om en slutlig preskriptionstid bör övervägas för lagstiftning.

Regeringen bör därför ta initiativ till en lagstiftning om slutlig preskriptionstid. Detta bör riksdagen, med bifall till motionerna 2016/17:3347 yrkande 46, 2015/16:186 yrkande 3, 2015/16:1170, 2015/16:1938 yrkande 26, 2016/17:2683 samt delvis bifall till motion 2015/16:883, ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

Jag instämmer i majoritetens bedömning med där anförda skäl att övriga motionsyrkanden bör avslås.

10. Preskriptionsavbrott, punkt 7 (M)

av Ewa Thalén Finné (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Thomas Finnborg (M) och Mats Green (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2704 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 13 och
2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

Preskriptionsavbrott kan ske bl.a. genom att gäldenären får ett skriftligt krav eller en skriftlig erinran om fordringen från borgenären. I förarbetena till preskriptionslagen uttrycks tydligt att kravet måste vara att gäldenären har fått del av betalningspåminnelsen (se prop. 1979/80:119 s. 64 f.). Motivet till det är att det är betydligt enklare för borgenären att visa att gäldenären tagit del av ett brev än för gäldenären att visa att han eller hon inte har gjort det. Dessutom har i förarbetena framhållits att det är viktigt att preskriptionsreglerna är så enkla och lättförståeliga som möjligt.

Tidigare krävdes i princip att borgenären styrkte preskriptionsavbrott genom att gäldenären antingen hade kvitterat ut ett kravbrev som sänts med rekommenderad försändelse eller skrivit under ett mottagningsbevis.

Högsta domstolen har under senare år meddelat flera avgöranden där beviskravet har lättats väsentligt för borgenären genom att försändelser som har delats ut på gäldenärens folkbokföringsadress under vissa förutsättningar ansetts ha kommit gäldenären till handa, oavsett om gäldenären faktiskt har bott på adressen eller inte.

Frågor om preskriptionsavbrott har vållat mycket stora problem i praktiken, inte minst hos Kronofogdemyndigheten, vilket har skapat rättsosäkerhet.

För att bringa klarhet i reglernas innebörd och överväga frågan om en eventuell återgång till ordningen med krav på borgenären att styrka preskriptionsavbrott genom mottagningsbevis eller dylikt behövs en översyn av de aktuella bestämmelserna i preskriptionslagen.

Regeringen bör därför tillsätta en utredning som ser över preskriptionslagens bestämmelser om preskriptionsavbrott. Detta bör riksdagen, med bifall till motionerna 2015/16:2704 yrkande 13 och 2016/17:3147 yrkande 9, ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

11. Fordonsrelaterade skulder och fordonsmålvakter, punkt 8 (S, MP, V)

av Johan Löfstrand (S), Hillevi Larsson (S), Lars Eriksson (S), Emma Hult (MP), Johanna Haraldsson (S), Shadiye Heydari (S), Lotta Johnsson Fornarve (V) och Faradj Koliev (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2737 av Hans Hoff (S) och

2016/17:3468 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 14.

Ställningstagande

Vi konstaterar att det under den förra regeringen infördes nya bestämmelser om bl.a. rätt att ta fordon i anspråk för betalning av fordringar på vissa skatter och avgifter. Reglerna har haft effekt genom att minska möjligheterna till och lönsamheten i att utnyttja fordonsmålvakter, bl.a. genom att skulder följer med fordonet och inte den juridiska ägaren. Eftersom de nya reglerna är tillämpliga på skatter och avgifter som har beslutats efter den 1 juli 2014 är det dessutom rimligt att anta att reglerna kommer att få ökat genomslag med tiden.

Som redovisats ovan anförde infrastrukturminister Anna Johansson i ett frågesvar den 12 januari 2017 bl.a. att ytterligare och mer långtgående åtgärder riktade mot fordonsmålvakter skulle kunna innebära inskränkningar i äganderätten, vilka måste vara proportionerliga och balanserade, samt att regeringen följer utvecklingen för de fordonsrelaterade skulderna till det allmänna och har dialog med berörda myndigheter i frågan. Ministern framhöll även att det är de rättsvårdande myndigheterna som ska använda lagstiftningen för att den ska få avsedd effekt.

Vi anser mot bakgrund av det sagda att det inte finns skäl för något tillkännagivande till regeringen. Motionsyrkandena bör därför avslås.

12. Försäljning av utmätt egendom i allmänna mål, punkt 9 (M)

av Ewa Thalén Finné (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Thomas Finnborg (M) och Mats Green (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2633 av Maria Malmer Stenergard (M) yrkande 2 och
2016/17:3158 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

På senare tid har det uppmärksammats flera fall när enskilda och företag har lidit rättsförluster i skatteprocesser, trots att de slutligen fått rätt i processerna. Den som enligt Skatteverkets beslut har en skatt eller avgift att betala är nämligen skyldig att betala skatten eller avgiften även om beslutet inte har vunnit laga kraft.

Skatteverket kan dock bevilja anstånd med betalningen. Om anstånd inte beviljas, innebär det att Kronofogdemyndigheten kan driva in skulden. Ett exempel på en sådan indrivningsåtgärd är att den skattskyldiges fastighet utmäts och säljs. I detta hänseende skiljer sig allmänna (statliga) fordringar

från enskilda (privata) fordringar. Egendom som utmätts för privata fordringar får i många fall inte säljas förrän exekutionstiteln vunnit laga kraft.

För att stärka rättssäkerheten i skattemål bör huvudregeln vara att anstånd ska beviljas. Som en sista säkerhetsventil bör lagen ändras så att utmätt egendom inte får säljas förrän exekutionstiteln har vunnit laga kraft, på motsvarande sätt som gäller för enskilda mål och med de undantag som redan i dag gäller i enskilda mål.

Regeringen bör ta nödvändiga initiativ till en lagändring i enlighet med det anförda. Detta bör riksdagen, med bifall till motionerna 2015/16:2633 yrkande 2 och 2016/17:3158 yrkande 2, ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Skuldsanering, punkt 2 (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V) anför:

Enligt min mening borde betalningsplanen vid skuldsanering som huvudregel bestämmas till tre år inklusive två betalningsfria månader. Sådana betalningsplaner skulle ge ännu bättre förutsättningar för överskudsatta att klara av en skuldsanering och få en andra chans utan alltför hård belastning på gäldenären och hans eller hennes familj. Jag har mot den bakgrunden valt att inte lämna någon reservation till förmån för motionsyrkandena om en generell treårig betalningsplan utan några betalningsfria månader.

2. Budget- och skuldrådgivning, punkt 3 (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V) anför:

Som framgår ovan har det i samband med tillkomsten av 2016 års skuldsaneringslag skett förtydliganden när det gäller dels kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer, dels Inspektionen för vård och omsorgs tillsynsansvar över kommunernas budget- och skuldrådgivning. Härigenom har önskemålen i motion 2015/16:186 yrkande 2 blivit tillgodosedda, och det finns därför inte skäl för mig att lämna någon reservation. Jag tänker dock följa frågan noga och eventuellt återkomma med förslag om det finns anledning till det.

3. Företagsrekonstruktion och skuldsanering för företagare m.m., punkt 6 (M)

Ewa Thalén Finné (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Thomas Finnborg (M) och Mats Green (M) anför:

Det är angeläget att skapa långsiktiga förutsättningar för ett mer innovativt och kreativt svenskt näringsliv. Jobb skapas av företag som växer och anställer. En viktig förutsättning för att företagen ska kunna fortsätta växa och anställa är att vi inte har fler regler än nödvändigt och att de regler som finns är förutsägbara och tydliga. Vi behöver vidta åtgärder för att underlätta för företagen och förbättra svenskt företagsklimat.

Ett led i denna strävan är att se över lagen om företagsrekonstruktion för att fler livskraftiga företag med betalningssvårigheter ska få möjlighet till en andra chans.

Som konstaterats ovan har en särskild utredare gjort en översyn av bl.a. lagen om företagsrekonstruktion och i betänkandet Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (SOU 2016:72) lämnat olika förslag som syftar till att ge fler livskraftiga företag med betalningssvårigheter en möjlighet till en andra chans. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling, och remisstiden

gick ut den 31 januari 2017. Vidare har EU-kommissionen lagt fram ett förslag till direktiv om företagsrekonstruktion och om en andra chans för seriösa företagare som bl.a. syftar till att minska antalet konkurser av i grunden fungerande företag.

Med hänsyn till det arbete som sålunda pågår har vi valt att inte lämna någon reservation. Vi avser dock att noga följa arbetet och återkomma med förslag om det finns skäl för det.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:186 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med förslag på konkreta förebyggande åtgärder mot överskuldsättning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras en översyn av regelverket kring tillsynen av den kommunala verksamheten i syfte att regelverket ska förtydligas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att det införs en slutlig preskriptionstid för skulder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras en barnkonsekvensanalys och lämnas förslag som förbättrar situationen för alla de barn och unga som lever i familjer med överskuldsättning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:611 av Patrik Engström m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inom ramen för den statliga lönegarantin inkludera administrativa kostnader för att säkra erforderliga handlingar vid en konkurs och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:744 av Anders Ahlgren och Staffan Danielsson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att företagare som är nära obestånd eller gått i konkurs kan behöva bättre förutsättningar än i dag för att komma igenom en kris och få en andra chans, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:883 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen ställer sig bakom vad som anförs i motionen om att en gräns för långvarig skuldsättning ska kunna sättas av Kronofogdemyndigheten efter ett visst antal år, eller viss summa betald, och tillkännager det för regeringen.

2015/16:1051 av Jessika Roswall och Maria Malmer Stenergard (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade befogenheter för polisen vid avhysning och särskild handräckning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1119 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna när det gäller avhysning av illegala bosättningar och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1160 av Patrick Reslow (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en stärkt privat äganderätt i syfte att förhindra ockupation av privat mark och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1170 av Cecilia Magnusson och Ulf Berg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en preskriptionstid för skulder och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1203 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda lagstiftning som tillåter avhysning av bosättningar på privat mark och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1482 av Fredrik Malm m.fl. (FP):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att oreglerade boplatser inte ska accepteras och att tillämpningen av reglerna kring avhysning och olaga intrång bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1759 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglerna för identifiering och polismedverkan m.m. vid avhysning av olagliga bosättningar bör förenklas, att lagar och regler bör tillämpas lika i hela landet samt att äganderätten bör värnas, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1763 av Ulf Berg och Gunilla Nordgren (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av problemen inom bärplockningsbranschen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1770 av Jörgen Andersson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för skuldsatta individer som lever på existensminimum när det gäller möjligheten för dem att öka sina drivkrafter att snabbare betala av sina skulder och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1877 av Fredrik Schulte (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen bör ändras så att personer som bosatt sig och vistas illegalt på såväl privat som offentlig mark omgående ska avhysas av polisen utan krav på handräckning från kronofogden, identifiering av den/de avvisningen rör och oavsett hur länge bosättningen varat om markägaren så begär, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om slutlig preskriptionstid och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att be regeringen presentera förslag i enlighet med Nystartsutredningen om en särskild form av skuldsanering för företagare som drabbats av överskuldättning, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2050 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för statliga myndigheter att göra uppgörelser med privatpersoner och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2294 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erhålla näringstillstånd efter konkurs och insolvens och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa pantkonton och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en effektivare skuldavskrivning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2304 av Beatrice Ask m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla regelverket för särskild handräckning och avhysning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2401 av Johan Hedin m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att be regeringen, när ekonomin så tillåter, presentera förslag i enlighet med Nystartsutredningen om en särskild form av skuldsanering för företagare som drabbats av överskuldssättning, och riksdagen tillkännager detta för regeringen

2015/16:2530 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta avhysningen av illegala ockupanter av skog och mark och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2633 av Maria Malmer Stenergard (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att egendom som utmätts för allmänna mål inte bör få säljas förrän exekutionstiteln har vunnit laga kraft, på samma sätt som gäller för enskilda mål, med de undantag som redan i dag gäller i enskilda mål, och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2701 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta skuldsanering för företagare och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2704 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka budget- och skuldrådgivningen genom förbättrad samordning mellan relevanta aktörer och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur tolkning och definition av skuldsaneringslagens lydelse om ”oförmåga att betala sina skulder under överskådlig tid” har utvecklats i praxis och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgängliggöra skuldsaneringsinstitutet för evighetsgäldenärer genom bättre informationsgivning kring möjligheten att söka och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en utredning i syfte att tydliggöra reglerna om preskriptionsavbrott och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2755 av Markus Wiechel (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra avhysningar enklare att genomföra och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2789 av Robert Hannah m.fl. (FP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om budget- och skuldrådgivning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skuldsanering och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om löneutmätning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2828 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla avhysningsreglerna för markägare och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3015 av Staffan Danielsson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mark- och tomtägares möjligheter att få hjälp med otillåtna bosättningar och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:1459 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om personlig konkurs och skuldsanering och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1526 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av problem inom bärplockningsbranschen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1572 av Jörgen Andersson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för skuldsatta individer som lever på existensminimum när det gäller möjligheten för dem att öka sina drivkrafter att snabbare betala av sina skulder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1793 av Fredrik Schulte (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen bör ändras så att personer som bosatt sig och vistas illegalt på såväl

privat som offentlig mark omgående ska avhysas av polisen utan krav på handräckning från kronofogden, identifiering av den eller dem avvisningen rör och oavsett hur länge bosättningen varat om markägaren så begär, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1821 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta avhysningen av illegala ockupanter av mark och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1977 av Staffan Danielsson och Solveig Zander (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mark- och tomtägares möjligheter att få hjälp med otillåtna bosättningar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2239 av Maria Malmer Stenergard (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade befogenheter för polisen vid avhysning och särskild handräckning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2279 av Markus Wiechel (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra avhysningar enklare att genomföra och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2296 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla avhysningsreglerna för markägare och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2300 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla reglerna för avhysning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2371 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för statliga myndigheter att göra uppgörelser med privatpersoner och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2683 av Cecilia Magnusson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om preskriptionstid på skulder och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2737 av Hans Hoff (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skuldsatta personer som är ägare av många bilar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2771 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätten att avlägsna personer som gjort olovliga intrång i hus, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2861 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att betalningsperioden för skuldsanering ska sättas till tre år i stället för som nu gällande fem år och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3144 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagen om företagsrekonstruktion och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3147 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder mot överskuldssättning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skuldsaneringslagen, avbetalningsperiodens längd samt flytt av lagstiftningen om kommunernas skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning från socialtjänstlagen till skuldsaneringslagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder kopplade till preskriptionsavbrott och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättringar av budget- och skuldrådgivningen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3158 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att egendom som utmätts för allmänna mål inte får säljas förrän exekutionstiteln har vunnit laga kraft, på samma sätt som gäller för enskilda mål, och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3186 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagen om företagsrekonstruktion och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3229 av Beatrice Ask m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydliga och enklare regler för handräckning i syfte att avlägsna personer från illegala bosättningar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD):

41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla avhysningen av illegala bosättningar och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om slutlig preskriptionstid och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att evighetsgäldenärers skuldsanering bör kortas ned till tre år och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna att befria markägare från kostnadsansvar för skadegörelse från bosättare och i samband med avhysningar och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avlägsnande av olovliga bosättningar bör göras ovillkorligen av myndigheters synpunkter och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3468 av Roger Haddad m.fl. (L):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagstiftningen om bilmålvakter och tillkännager detta för regeringen.